

STUD
POST
NOVA

n e d e l j e k i

Primorski dnevnik

Leto XV. - Št. 189 (4343)

TRST, nedelja 9. avgusta 1959

Cena 30 lir Poština plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

PRED ZLATO DOBO

Če pride svet v svojem prizadevanju za utrjevanje svetovnega mira tako daleč kakor zdaj, ko se predstavnik dveh največjih držav, ZSSR in ZDA, pripravljata na medsebojni obisk, da bi se v svetu izboljšale in ustabile možnosti mirnega sožitja med narodi, je treba vsekakor z zadovoljstvom pribiti, da svet v tem trenutku zares zelo napreduje. Treba je sedanjemu ugodno vzdušje pospeševati in pri sedanjih naporih pošteno sodelovati. Zda se ne smejo oglašati dvomi o tem, ali so taki najvišji cilji dosegljivi, ali bosta mogla oba predstavnika obseči današnja svetovna vprašanja v taki meri in obliki, da postanejo vsi narodi in ljudje lahko deležni skupnih dobrin, za katere se človeštvo bori že stoletja.

Kot Slovenci se nehoti spomnimo govora ki ga je imel sedanjí predstavnik ZDA 16. aprila 1953 v Društvu ravnateljstva ameriških častnikov. Govor se je tedaj zelo razmnožil tudi v slovensčini in se širil z naslovom «Pravičen mir za vse». Govornik je začrtal nekaj plosnih smernic, kako priti do takega miru. Zda, po šestih letih, mu usoda nudi priložnost, da v odkritem pomenku s predstavnikom ZSSR lahko pripomore takim smernicam do večje veljave. Človeška misel se v glavah obeh predstavnikov, ruskega in ameriškega, vzpenja v vrhuncu, kakršnega ni v zgodovini človeštva morda še nikdar dosegla.

Cepprav so taka načela v neprestanem razvoju in so se izpopolnjevala tudi zadnjih šest let, se njihovo jedro medtem ni kdo ve kaj spremenilo. Ker pa gre pri vseh narodih, tudi pri Slovencih, prav za to jedro, si ga krátko ogledamo n. pr. v luči dosedanjih usod Slovencev v Avstriji in Italiji. Govornik je dejal, da se ZDA in njih prijateljice, države svobodnega sveta (med njimi Italija) ravna jo v svetovnih zadevah po teh smernicah: «1. Nobene ga naroda na svetu ne moremo — kot naroda — imeti za sovražnika, ker vse človeštvo hrepeni po miru. Trajne varnosti in pravice ne more noben narod doseči ločen od drugih, ampak samo v dejanskem sodelo-

vanju z drugimi narodi. — 3. Sleherni narod ima neodvzemljivo pravico, da si ustanovi tisto obliko vlade in tisti gospodarski sistem, ki si ga sam izbere. — 4. Vsak poskus kakega naroda, da bi narekoval drugim narodom obliko njihove vlade, je nevdržan. — 5. Upanje kakega naroda na trajen mir ne more biti trdno zasidrano na nikakem tekmovalstvu v oborožitvi, ampak na pravičnih odnošajih in poštenem razumevanju z vsemi drugimi narodi».

ZDA so tedaj sklenile stopati po tej poti skozi povojno zmedo do resničnega mira. Govornik je očrtal nevarnosti, ki jih je menda od 1945 ustvarjala ZSSR z večanjem svoje vojaške sile in zastraševanjem sveta. Obsodil je stalinistične smeri in se vprašal, ali bo nova sovjetska vlada take nevarnosti odpravila. Dodal je: «Mi pozdravljamo vsako pošteno dejanje za mir. Nič nam ni mar za prazno govorjenje. Menimo se samo za odkritosrčne miroljubne namene, ki jih dokazujejo dejanja. Priložnosti za taka dejanja je več. Izpolnitev številnih izmed njih ni odvisna od zapletenih protokolov, ampak od preproste volje, da se izpolnijo.»

Zadnji stavek je za Slovence v Avstriji in Italiji silno važen. Ti Slovenci ne vedo, kakšna bi bila njihova usoda, če bi bili prišli 1945. pod ZSSR, ker se to ni zgodilo. Morda smejo domnevati, da bi bil njihov obstoj manj ogrožen, kakor je danes. Vsekakor pričakujejo danes svojo rešitev le od poštenih dejanj in preproste volje, da se dane in podpisane obljube tudi izpolnijo.

Govornik je ponovno zardil: «Niti eno teh vprašanj, velikih ali malih, ni nerešljivo, če je le kaj volje za spoštovanje pravic vseh narodov.» Obstoj Slovencev morda ne spada med velika vprašanja, ima pa kot manjše vprašanje neko svojo važnost sredi drugih podobnih vprašanj. Govornik je postavil nekaj zahtev in formul ter dodal: «Toda važnejša kot formula je vera — dobra vera, brez katere ni mogoče nobene formule pravično in uspešno izvajati.» Nato je dejal: «Pripravljani smo znova z najkonkretnjšimi dokazi zatrditi, da hočemo

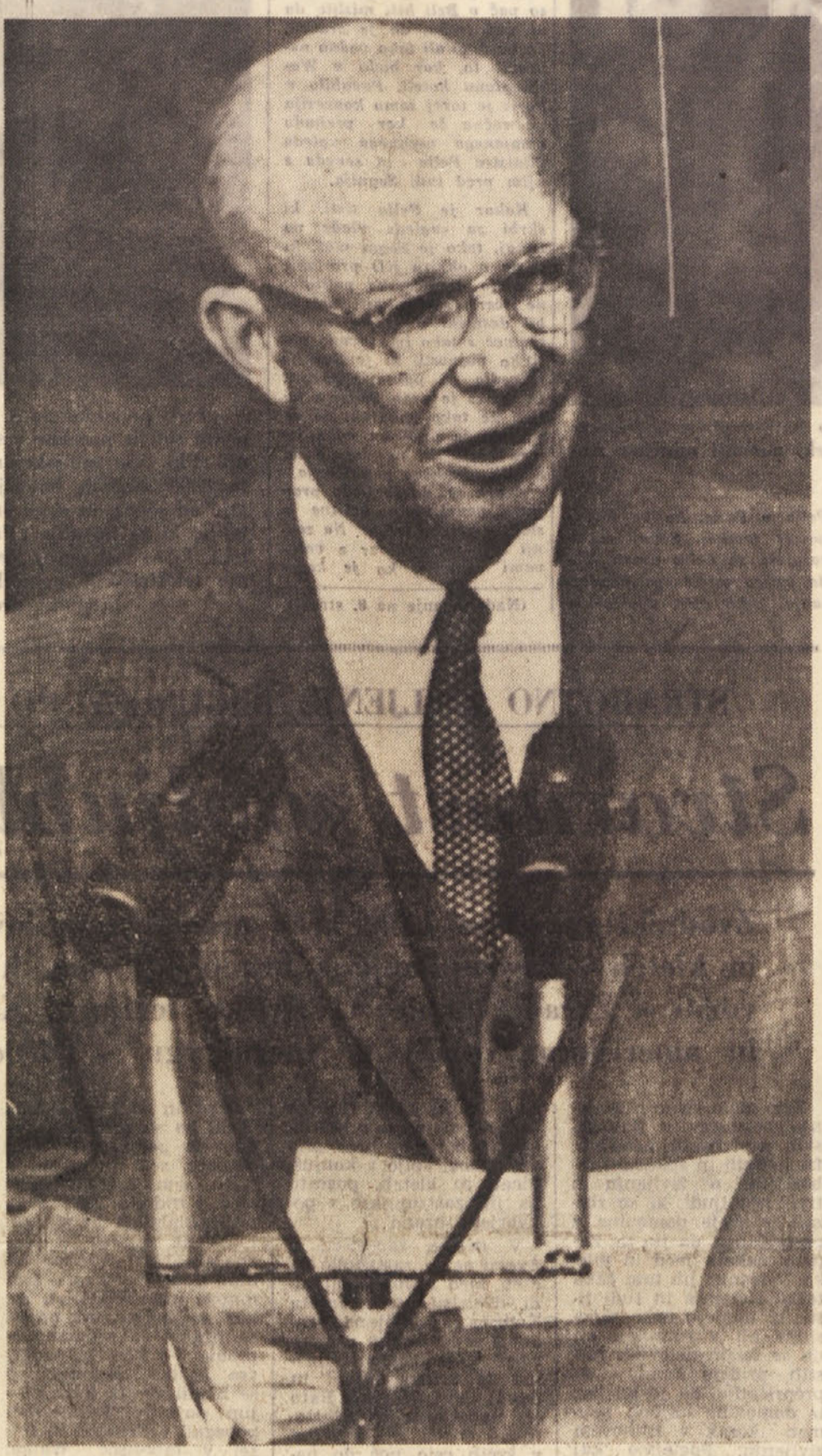
Na sliki desno vidimo predsednika ZDA Eisenhowerja med ponedeljkovo tiskovno konferenco v Washingtonu, in predsednika vlade ZSSR Hruščeva na podobni tiskovni konferenci v sredo v Moskvi. Oba najodgovornejša državnikova dveh največjih sil na svetu sta poudarila željo po sporazumevanju z namenom, da se svet izogne nevarnosti nove vojne, v kateri prav gotovo ne bi bilo ne zmagovalcev ne premaganih. Zato ves svet z velikim upanjem pričakuje njun prvi sestanek, ki bo 15. septembra v Washingtonu, predvsem pa njegove blagodejne rezultate. Sestanek označujejo mnogi kot najpomembnejši dogodek naše dobe, če bo seveda izpolnil upravičena pričakovanja vsega miroljubnega sveta.

sede, ampak dejanja.» Zaključil je: «Združene države hočejo dvigniti bremena orožja in strahu z ramen in src današnjega človeštva, da bo lahko napočila zanj zlata doba svobode in miru.»

Zagotovila so silno lepa. Stanje zamejskih Slovencev na severu in jugu dostej še ni bilo podobno tisti zeleni večji, ki bi merala in vabila v zlato dobo.

Upati hočemo, da se v novem ozračju to izboljša. Večina narodov in ljudi čuti, da so v njih sile, ki lahko pospešijo v zlato dobo. Razgovori med predstavnikoma ZSSR in ZDA bodo važen poskus na poti do take ureditve sveta. Narodi, veliki in mali, ti še prav posebno, žive v pričakovanju, da se človeška misel to pot zares povzpne do novega, blagodejnega vrhunca.

ANDREJ BUDAL

Motno ozračje med pripravami Eisenhowerjevega potovanja v Evropo

Uradna objava sestankov Eisenhower-Segni Ameriško-francoska nesoglasja in pariški sestanek

Prav tako je uradno sporočeno, da se bo Eisenhower sestal s predsednikom in tajnikom atlantskega pakta - Težave za sestanek z Adenauerjem in s predstavniki 14 članic NATO

WASHINGTON, 8. — Edina novica v zvezi s pripravami Eisenhowerjevega potovanja v Evropo konec tega meseca in ob priletju prihodnjega je ta, da se bo ameriški predsednik sestal v Parizu s predsednikom sveta NATO Josephom Lunsom in generalnim tajnikom NATO Paulom-Henriem Spaakom. Vest je sporočil predstavnik *Bela hiše* James Hagerty, ki je med drugim dejal: «Predsednik namerava ob tej priložnosti obiskati skupaj s predsednikom in tajnikom NATO razna prečca vprašanja, ki se tičejo atlantskega pakta.» Pri tem ni hotel povedati datuma tega sestanka, čeprav vse kaže, da se bo to zgodilo takoj po razgovorih z de Gaullem.

Ko so novinarji Hagertyja vprašali, ali se bo predsednik sestal s predstavniki vlad ostalih 14 držav — članic NATO, predstavnik *Bela hiše* ni hotel odgovoriti. Ravno tako ni hotel povedati podrobnosti sestanka Eisenhowerja s kanclerjem Adenauerjem. Pač pa je potrdil vest, da bo Eisenhowerja na njegovem potovanju spremljal državni tajnik Christian Herter.

Hagerty je nato novinarjem prebral naslednjo izjavo v zvezi z razgovori, ki jih bo imel Eisenhower s predsednikom italijanske vlade Segnijem: «Med svojim obiskom v Parizu bo predsednik sprejel predsednika italijanske vlade Segnija, da bi se z njim pogovarjal o vprašanjih skupnega interesa. Gospod Segni bo prišel na uradni obisk v ZDA 30. septembra. Ob tej priložnosti bo imel predsednik Eisenhower z njim nove razgovore.»

Spriča vseh dosedanjih novic in komentarjev o Eisenhowerjevem sestanku z de Gaullem, je prirodno, da so njuni bodoči razgovori

ska vlada vsaj do sedaj ni odstopila od načela tako imenovane «rojske rešitve», ki izključuje sleherni politična pogajanja z Alžirci. Pismo, ki so ga poslali večeraj ameriški parlamentarci — 16 po številu — predsedniku Eisenhowerju in mu predlagali, naj vpliva na de Gaulleja, da sklene sporazum z Alžirci, jasno odkriva psihozo v ameriških političnih krogih. Če k temu pristojemo se opozorilo, ki ga je naslovil državni tajnik C. Herter na svojem francoskega kolega Couve de Murvillu — «če bo prišlo do glasovanja v OZN, bi se lah-

ko zgodilo, da bi 60 držav nasprotovale francoski politiki v Alžiru — in že dobro znano stališče Washingtona, ki nikakor ne želi, da bi ga istovetili s pariškimi metodami — potem je jasno, da bi v tem položaju moral vsak razgovor o Alžiru med Eisenhowerjem in de Gaul-

lom končati s povečanjem dosedanjih razprtij. Nekateri politični opazovalci v Parizu so mnenja, da ima de Gaulle v glavi naslednji načrt: odšel bo 27. t. m. v Alžir, sugotovila bo zboljšanje vojaškega in politično-gospodarskega položaja, nato se bo vrnil v Pariz, kjer bo o tem obvestil svojega uglednega ameriškega gosta. Na ta način namerava de Gaulle izbiti Eisenhowerju iz rok najbolj oster argument, ki ga ima v zvezi s Seveda Alžir ni edini vzrok francosko-ameriškega nesoglasja. V Zenevi so člani ameriške delegacije jasno izražali svoje nezadovoljstvo zaradi francoskih zahtev, naj bi atlantski pakt igral pomembnejšo vlogo in naj bi se atomske sile zaprle v nekaj zaprti krog. Nekli znani ameriški novinarji je med svojo radijsko oddajo trpko pripomnil, da medtem ko se predstavniki ZDA, ZSSR in Velike Britanije trudijo v Zenevi da bi dosegli sporazum o prenevanju jedrskih poizkusov, se Francija pripravlja na eksplozijo svoje prve atomske bombe v Sahari.

Va še nekaj bi se moglo zvesti v postev pri proučevanju nizke temperature, ki je značilna za uradne pariške komentarje Eisenhowerjevega prihoda v Evropo. V Parizu nihče ne skriva, da sklep o sovjetsko-ameriški izmenjavi obiskov na najvišji ravni Parizanom ni prav nič prijel. Pariska vlada, katere zunanja politika ima samo en namen — da Francija postane ponovno velika sila — se boji, da bi taki sestanki neperipetirali

(Nadaljevanje na 8. strani)

Luigi Sturzo je umrl

RIM, 8. — Danes ob 16,57 je v zavodu sester kanosjank don Luigi Sturzo, 1871 v Caltagironeu na Siciliji. L. 1894 je postal duhovnik. Sturzo je tudi filozof in univerzi v Caltagironeu in na papeški gregorijanski univerzi, je promoviral v teologiji. Vrnil se je v Caltagirone ter poučeval v tamkajšnjem seminarju. Potem je poučevanje pustil in se posvetil časnikařtvu. Bil je sodelavec pri «Cultura sociale» ter se pridružil Toniolu, Murrijju in Medii v gibanju «Domani d'Italia», ki se je pozneje prelevilo v Ljudsko stranko (Partito popolare) in ta pozneje v KD.

Ze 1. 1902 se je don Sturzo na zborovanju katoliških občinskih svetovalcev v Caltagironeu zavzemal za ustanovitev neke krščanske demokratične stranke na Siciliji. Od 1. 1905 do 1920 je bil namestnik župana v Caltagironeu. Bil je tudi član združenja občan Italije in 1. 1915 je postal podpredsednik tega združenja. Bil je zagovornik občinske in deželne avtonomije in se je v 1915-1916 letu pozneje, in sicer (Nadaljevanje na 8. strani)

Ob sestanku E. in H.

Govorica rok...

Aktualni portreti

IGNAZIO MELONE prometnik iz Rima, ki ga je njegov predstojnik disciplinsko kaznoval, ker je zaustavil avtomobil rimskega kvestorja Carmela Marzana, ker je med vožnjo zakrivil več prekrškov prometnega zakona

JEANNE MOREAU ki jo tudi pri nas poznamo le iz filma «Ljubimcas» («Les amants»), je dosegla slavo šele po 19 letih naporena in vztrajnega dela in jo sedaj smatrajo za eno najboljših evropskih igralk

GLEN FORD ki ga poznamo iz vrste uspešnih igralskih vlog, je bil že 16 let poročen z Eleanor Powell, nekoč slavno baletko; sedaj pa ga je nekaj pihilo in se je ločil

ELIANA MEROLLI (njeno umetniško ime je Kim Capri) nastopa v filmu «Modra grofica». V zvezi z njeno vlogo je prislo med njo in bivšim neapeljskim zupnikom Laurom do spora, pri čemer je Eliana Laura oklofutala. Pozneje pa sta se pobotala

TIBBY BRITAIN je najbolj slovit in največkrat slikan narednik angleške vojske. Znan je tudi po svojem gromem glasu, ki so ga označili kot glas angleškega cesarstva. Sedaj je v pokoju, s svojim glasom pa vežba nekoličkoma pomehkane sinove angleške gospodarske aristokracije

Sedem dni v svetu

Na zadnjem zasedanju ženevske konference sta se ob slovesu prisrčno pozdravila angleški zunanji minister Selwyn Lloyd in sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko

Velika vest tedna: Hruščev pojde v ZDA

Veliki dogodek preteklega tedna je bilo obvestilo, da je Eisenhower povabil Hruščeva na obisk v ZDA. Lahko se reče, da je s tem trenutkom nastopilo v svetu neko olajšanje. Gotovo ne bi bilo uместno misliti, da pomeni sestanek med prvima predstavnikoma dveh največjih sil v svetu že zagotovitev, da se bodo vsa vprašanja, ki teže svet, v hitri rešila. Tega tudi ne mislija Eisenhower in Hruščev. Pri je cela izrecno poudarila, da v razgovorih s svojim sovjetskim soslednikom ne bo predstavljal svojih zahodnih zavrnitev, temveč da se bosta s Hruščevom pogovarjala samo o ameriško-sovjetskih zadevah.

Toda že samo dejstvo, da se je končno Eisenhower odločil za povabilo Hruščeva, lahko pomeni neki prelom, in upati smemo, da prelom na boljše. Teško si je misliti, da bi Eisenhower, na sestaneke pristal, če ne bi bilo niti kakšne perspektive za vsaj minimalno zadovoljivi razgovor, zlasti še, ker je rečeno, da ima razgovor tudi določeni namen: pripraviti za vrhunski sestanek.

Nekaj nenaravnega se sicer zdi, da je lahko usoda sveta odvisna od volje dveh ljudi, zlasti še, če upoštevamo, da imamo Organizacijo združenih narodov s toliko sveti in komisijami in da obstaja nadejda toliko manjših združenj držav z več ali manj mirnoljubnimi ali pa sobramnoljubnimi nameni. Vendar bi pomenilo odkriti pljus v pesek, če kdo ne bi hotel videti stvari v njihovi realnosti, kakršna so, in plaval bi proti toku, kdor bi mislil, da bo v tem trenutku te stvari predrugačilo.

Izkazalo se je, da je v Evropi med SZ in ZDA nastala ogromna praznina, da je vsa Evropa le še toliko pomembna, kolikor predstavlja do neke črte ameriško in od tam naprej sovjetsko področje. Da je temu tako, je dokazal že sam sklep, da Eisenhower povabi Hruščeva v ZDA. Za ta sestanek, kakor tudi za nadaljnji vrhunski sestanek ni kazal nikakega navedenja na pr. Adenauerja, kakor tudi za celotno napredno v italijanskih gladnih krogih so mislili, da do tega sestanka ne bo prišlo, če mu bo italijanska vlada nasprotovala. In končno je še de Gaulle, ki je sploh usajšen, da danes kot predstavnik Francije ni več upoštevan tako, kot bi ne njemu zdelo, da bi moral biti. Pri Angležih je vsa stvar vsaj toliko drugačna, da so se kar dovolj realistični in ne nasprotujejo priti. Nasprotno je celo v dobri meri tudi Mac Millanov zasluga, če je Eisenhower pristal na vabilo Hruščeva. V takem smislu je Hruščev sam pohvalil angleškega premierja, ki je omejil njegov obisk v Moskvi. In kolikor računajo z realnostjo, toliko so tudi Angleži pri obeh enajsetih bolj upoštevan od drugih.

Pred sestankom s Hruščevom bo Eisenhower prišel še na kratek obisk v Pariz in London. Potem ko je predsednik ZDA sam poudaril, da se s Hruščevom ne bo pogovarjal v imenu svojih zavrnitev, je težko misliti, da bi hotel Eisenhower dosti spravevati za svet. Vsekakor pa je v London povabil še Adenauerja, v Pariz pa Segnija in Pello.

V Ameriki se pripravljajo, da priredijo spored obiska tako, da bo Hruščevu samemu kar najboljši prav. Sploh ga vsa mesta vabijo na obisk

in tudi župan Detroita, ki ni hotel sprejeti ne Mikojana in ne Kozlova, je že sporočil, da je voljan sprejeti Hruščeva. Vedeti je treba, da so bili tudi guvernerji devetih držav severnoameriške unije, ki so na prav uraden način predsedniku Eisenhowerju svetovali, naj Hruščeva povabi. In ko se je to zgodilo takoj po Nixonovem obisku v SZ, je treba videti v tem tudi spretno in gotovo učinkovito potezo republikanske stranke, ki bo prihodnje leto po vsej verjetnosti postavila Nixona za predsedniškega kandidata. Naj je razna propaganda še tako delovala proti direktnim stikom med ZDA in SZ, je vendar postalo očitno, da je ameriško javno mnenje v vseh stojih bolj takim stikom naklonjeno.

Kolikor je bila pobuda za tok sestanek na strani Hruščeva, ki se je zanj zavzemal že toliko časa, toliko se lahko šteje Eisenhowerjevo vabilo za uspeh Hruščeva, čeprav je jasno, da do vabila ni prišlo kar čez noč in da tudi Eisenhower ni držal rok križem: preden je na vabilo pristal, je vse stvari dolgo časa pretresal; njegova odločitev je torej rezultat nespornega vsestranskega preobrnitja. Ve se tudi, da je bila možna zadevna povabila tudi predmet razgovorov zunanjih ministrov v Zenevi; ne sicer uradnih razgovorov, pri katerih ni o tej možnosti prišlo nikoli nič na dan.

Pella Segni in Sicilija

Jasno je, da je v tem času političnega zatija prav ponedeljkova vest o Eisenhowerjevem povabilu zopet krepko pognala kolese zlasti v zunanji ministertvih in ministrskih predsedstvih. Tudi v Italiji ni bilo drugače. Lahko se reče, da je bilo v Rimu še prav posebno vroče. Treba je bilo toliko stvari dokazovati in — ko bi se dalo — toliko stvari doseči.

Najprej je bilo treba dokazovati, kako je vlada vedno bila za tak sestanek med dvema najboljši odgovornima voditeljema v svetu. Ta dokaz seveda ni posebno uspeh, kakor tudi nihče ne verjame, da je bila o vsem ves čas poučena. Pella se je takoj lotil dela ter začel zahtevati mogoče in nemogoče, samo da bi se reklo, kako je italijanska diplomacija aktivna, kako se zna uveljaviti, kako je upoštevana. Med drugim je bil njegov predlog, da se takoj skliče sestanek NATO na visoki ravni. Predloga pa nihče ni uzel resno v poštev. Končno je sin extremista Pella le izrval toliko, da je Bela hiša obvestila palačo Chigi, vsaj prideta Segni in

italijansko mnenje, je bilo skoraj unjno, da je nekadašnji Eisenhower vendar povabil v Pariz — že Segnija in Pello, kajti prvotna izključitev je bila le prehud udarec tako pohlevno vdanemu zavrnitju — tako pohlevno vdanemu, da so pač v Beli hiši mislili, da ni niti treba, da je zraven, ko bo tako ali tako vedno napravilo to, kar bodo v Washingtonu hoteli. Povabilo v Pariz je torej samo koncesija na račun že kar prehudo omanjane osebnega ugleda ministra Pelle in seveda z njim vred tudi Segnija.

Kakor je Pella tisti, ki skrbi za ugled vlade na zunanji, tako je Segni mož, ki se je v okviru KD proračunil s svojo desničarsko politiko; ne sicer s svojo, kajti mož ni bil desničar v svoji stranki, temveč s tako imenovano politiko nujnosti, ki je Segnija privedla do pakta s fašisti. In danes je prav Segni s fašisti že tako povezan, da se zdi, da je prav on eden izmed tistih, ki ne dovolje na Siciliji nikakega popuščanja. Znano je, da se bodo prav tisti nadaljevali volitve v sicilski deželni odbor. Na zadnji seji se je stvar z volitvami ustavila, ko je zakon

(Nadaljevanje na 8. strani)

STRAHOTNO ŽIVLJENJE BEGUNCEV PO EVROPSKIH TABORIŠČIH

Stvarnost «obljubljene dežele»

Zvodniki in javne hiše, brez uradnega naslova - Emigranti v konjušnjah in kleteh - Zastrupljanje s hrano - Pisma, ki jim mrtvi ne morejo odgovoriti - Zaradi lakote v Tujsko legijo - Krvav obračun med emigranti in ameriški vojniki v Nuernbergu - Otroci, žrtve pustolovskih staršev

Zelo malo vemo o življenju beguncev v italijanskih, avstrijskih, nemških, francoskih in španskih taboriščih, o življenju in trpljenju ljudi, ki so zbežali iz svoje domovine v prepričanju, da jih na Zapadu čakata med in miera. V resnici jih tam čaka težko življenje in tudi tisti, ki najdejo neko zaposlitev ali v rudnikih ali na še težjih delovnih mestih, pridejo kmalu do prepričanja, da je bil beg iz domovine najbolj neumen korak v njihovem življenju. Poglejmo kaj pravijo tisti, ki so se po novem vrnili.

«Najprej je pobežnilo moje dekle — pripravek Marijan Benko; njen oče je pil in pretepal njo in mater, in tako sem tudi jaz šel za njo. Dolgo sva se iskala, in slučajno sva se srečala v taborišču v Bariju, kjer je vladal pravi kaos. Dekleta so izsiljevali na najstranomejši način; upravitelji taborišča so jim obljubljali delo, nastop v modnih revijah, toda za ceno njihove poštenosti. Ker niso imele drugega izhoda, so mnoga popustila in postala ljubimke policajev in članov taboriščne uprave. Kmalu se so pojavili tudi zvodniki, ki so na račun teh malivnih deklet bajno služili. Proti večer so prihajali z nenavadnimi klienti v avtomobilih ali na motokitih. Vsak večer je z njimi odhajalo kakih dvajset deklet. Tako je taborišče postalo javna hiša brez uradnega naslova. Sklenil sem, da se poročim, da bi tako vsaj do neke mere preprečil da bi z mojim dekletom slabo ravnali.

— Kako pa ste živeli? — Človek si ne more niti zamisliti, kakšno revščino in kakšno ponižanja

obležje in dalj uniformo. Toda ko so pritiskali name, da podpisem neke obrazce, sem to odklonil. Nato sem šest mesecev celal v rudniku Saint Fontaine. Slabo so me plačali. Jlača na papirju je sicer znašala 1.200 frankov na dan, toda dobival sem mnogo manj. Odbijali so, kar so hoteli: za oedeje, za hrano, za rudarsko opremo — kdo bi mogel vse naštet. Nekateri so se hoteli vrniti, toda niso jim dovolili. Tedaj sem pobežnil v Nemčijo in prišel v taborišče Walka. Zbežal sem iz države v državo pod lažnim imenom. Ko sem v Nuernbergu prišel v železniško restavracijo, je prišlo do pretepa med jugoslovanskimi emigranti in ameriški vojniki. Ta pretep je pritegnil še več ameriških vojakov, ki so obkolili restavracijo. Kljub temu, da se nisem udeležil pretepa, so napadli tudi mene in me pretepili. K zavesti sem prišel šele v bolnišnico.

Eden od najmlajših, 16-letni Silvan M. je sarnjal, da ga v tujini čaka romantična bodočnost. — V taborišču sem dobil 158 lir. Kaj naj človek kupi s 158 lirami? To ni niti za kosilo. Kdor pride iz Jugoslavije, ne more biti nikoli sam; povsod so mu za petami agenti in policija. Nekega dne sem dobil pismo od matere. «Vrni se, sinko». In tako sem se hitro odločil za vrnitev.

Rudolf Franc je pobežnil na prizorjanje svojega dekleta. Po zatvoru in preiskavi sta prišla v zaborišče v Cremono, kjer se je Rudolf z njo poročil. Toda Lubezen, zaradi katere je zapustil domovino, je v taborišču hitro spahnela. Žena mu je odšla z drugim. Pozneje je dobil sporočilo od prijateljice iz Francije, ki mu je sporočila, da njegovo ženo videvajo na Trzu Piggalle, kjer se ponuja mladim mladočim moškim. Na vprašujoče poglede njegovega prijatelja pa je dejala: «Kaj oni tam doli vado, kako se živi v svetu...»

«Gledal sem svoje znanke, kako na ulicah grabežljivo zbirajo »asfaltne cigarete«, t. j. cigaretna ogorka. Gledal sem jih, kako prosijo miloščino za božic in od drugih praznikov, kako stegujejo roke, da bi jim nekdo vrgl kosček mesa, kruha ali kakšne druge hrane.

Vračajo se tudi dekleta, ki so se nadejale dobrega zaslužka in hitre obogatitve v tujini. Pavla Tič se je vrnila iz Avstrije, kjer je v taborišču prala umazano perilo in čistila prostore. Rozalija Vada je zbežala pred šestimi mesece in zapustila dvoje

Od petka - nov satelit

V petek popoldne so v Cape Canaveralu na Floridi (ZDA) izstrelili nov umetni satelit posebne vrste — na štiri krile ali «palete», ki jih vidite na gornji sliki. Vse radijske in televizijske naprave v satelitu bodo namreč s pomočjo 8000 sončnih baterij, ki so pritrjene na «palete» črpale potrebne energije od sonca, in sicer eno leto, kolikor je predvideno «življenje» novega satelita, ki se imenuje «Paddlewheel» ali pa «Explorer VI». To je že šesti satelit, ki se vrti okrog Zemlje. Njegova najbolj važna sposobnost pa je oddajanje televizijskih posnetkov na Zemljo in prav v tem je tudi njegova glavna prednost pred vsemi dosedanjimi umetnimi sateliti

otrok. Po šestih mesecih trdega dela, se je hotela vrniti. Zbežala je iz Nemčije čez Avstrijo v Jugoslavijo. Vrnilo se je se kakih dvajset deklet, med njimi tudi Lucila V. Njena usoda je pretresljiva.

Skupaj s fantom sta prišla v taborišče Walka. On se je tako znanel: postal je član zloglasne tolpe, ki je s samokres napadala trgovine. Ta zloglasna tolpa je vsaki dan en mesec prekoračila mejo in ropala po Franciji. Kasneje je našel smrt v spopadu med dvema gangsterskima skupinama. Pozneje je Lucila našla zaposlitev kot čistilka v neki mehantični delavnici, toda tudi tu ni ostala dolgo. Spoznala se je z nekim moškim, ki ji je predlagal, da zbežita v Francijo. Na tvežji jih je opazila patrola. Moškemu je uspelo pobežniti, Lucila pa so vrnili v taborišče. Bila je nosna. Neka prijateljica jo je nagovarjala, da naj odpravi in ji dala kinin in neko tekočino. Lucila je nekaj časa to zavrnila, ker je želela imeti otroka, pozneje pa se je

prepričala, da ga ne more roditi v bedi. Popila je tablete in tekočino. Tri dni je bila v nezavesti. Ko si je nekoliko opomogla, je od uprave taborišča zahtevala, da ji zagotovijo vrnitev v domovino. Vsi so se ji smejali. Tedaj je sklenila pobežniti. Prodala je vso obleko. Po desetih dneh naporenega potovanja je prispela na jugoslovansko mejo. Bila je brez moči in pred porodom. Ko je dosegla jugoslovansko mejo, je padla v nezavest. Obejni organi so jo takoj odpeljali v bolnišnico.

Fantaziranje o bajnih deželah na Zapadu so tako drago plačali i Lucila, i Rozalija, i Pavla, i Franc, i Marijan, i Ludvik, i Jože, i Silvan in mnogi drugi, ki so, tavorajo od taborišča go taborišča, od periferije Trsta do Semmeringa pri Dunaju, od Walke pri Nuernbergu, do taborišč v Bariju, Aversi, Cremoni in Glashenbachu pri Salzturgu, spoznali grobo stvarnost begunskega življenja v katero jih je pahnila sila po pustolovskih sanjah.

MARTINE CAROL in njen tretji - „da“

Znana francoska filmska igralka Martine Carol se je te dni poročila s svojim novim možem Andrejem Rouveuxom

ALI VEŠ...

— da je zgodovinska filmska bogatila svoj muzej s svetovno znanim parom čevljev, ki jih je nosil slavni Charlie Chaplin. Ob priliki njegovga 70. rojstnega dne so ga svečano predali Filmskemu muzeju v Hollywoodu.

— da je prvi človek, ki je stopil na najvišjo goro sveta Mount Everest, sir Edmund Hillary, izjavil ameriškim novinarjem v New Yorku, da bi rad organiziral ekspedicio, ki naj bi na malajskem gorovju osvobodila tajno «Yetija». Tem je dodal, da bi bila znanost svetelka sravnata, bi ugotovili njegov obstoj. Hkrati je Hillary sporočil svoj načrt o ponovnem tujanju Mount Everestu, toda to pot s severne strani, seboj namerava povesti tudi pino alpinistov, ki bi postojalno pristali na to, da bi ta nevarni podvig izvedli brez mask s kisikom.

— da so v tovarnah v Porcorobergu (Zapadna Virginia) začeli z množično proizvodnjo nove plastene materiala. Delrln izdeluje njegovo podlago formaldehida, njegova specifična teža je za odst. manjša od specifične težje aluminija, hkrati pa za 4varniko, ki jo je po potrebi moč primerjati z uporabnostjo bharvni kovine. Jekla, bakra in cinka pri delovanju novih proizvodov. Delrln bodo mogli uporabljati tudi v avtomobilski industriji. Zatrjujejo, da avtomobilska industrija z uporabo delrlna prihrani naslednjih petih letih okoli 45 milijonov dolarjev. Po tega bodo delrln uporabljali pri stanovanjski gradnji, ker bodo iz njega izdelovali ključke, ključavnice in druge predmete, ki so prej izdelovali iz kovin brez izlesa.

— da se Gilles Perle, sin francoskega orožnika Alziru, rodil v helikopterju in da je prvi človek, ki je prišel na svet v takih okoliščinah. Proisajstvo Zene hoteli s helikopterjem peljati v bližnjo porodnišnico, na poti pa so jo preteku slabe pol ure je postopevsem zdravega otroka.

— da je pisca «Susanna» rešila iz reke Arno (Toskana) tri mlade mačke, ki so se igralo ob reki in padli v vodo. Ko je silala na pomoč kanje mačic, ki so se potopile, je «Susanna» potopila skočila v vodo in drugo drugo spravila na varno. To ji je na obrežju našel doktor in prila ponje na vata lastnica Maria Ciocci.

— da so naložbe tujskega kapitala v Italijo znašale v prvih šestih mesecih letošnjega leta 78 milijard lir. Primerjaj z istim razdobjem lanskega leta so se naložbe tujskega kapitala v Italijo povečale za 30 odstotkov.

— da so v močvirnih ravlinah nedavno odkrili sto kolibrjev, ki niso bili od lesnika. Smatrajo, da so to najmanjši ptici na svetu.

— da je skupina epigornih arheologov, sodnega zgodovinskega inštituta demije znanosti kirgizske republike nedavno začela učeitati delo jezera Iskhan v bližini mesta Frunze, na njem opazili več starih mest. Za preučitev okolice jezera in v bližini vsem dnu našli razne predmete iz bron in posode, navadne oblike, pa tudi tapljarje so opazili starejša mesta. Do sedaj topilo zaradi potreba ni vedo, ali se je mesto topilo zaradi potreba ni radi nekega drugega vzroka.

— da so v Angliji razstavili napravo «Projector» ki v kino dvorani nadomesti kinoopremo. Avtomat ugaša luči, rani, odpira zavese, filmom, stavlja v filmski trak v projektor in ko je filma konec, luč, zagrne platno in neha z delom.

— da so v Moskvi razstavili ruskih narodnih grač, ki obsega narodno 18. stoletja do danes. Rusi viti so najprimitivnejši graček iz šiš, cuni, tančine, izdelke kmetov, kov, pa vse do najbolj pliciranih igrač, kakor nes izdelujejo v Sovjetski zvezi. Zanimivo je, da poleg raket, traktorov, avtomobilov priteguje najost najhujši občudovalci nekaj najbolj razvirajoč piščano prevozno stvo — trojka.

— da so na harvardski univerzi v ZDA izvršili študentsko anketo, da bi ušli določene fizične in hične lastnosti kadilcev. Prišli do zaključka, da cel povprečno pijejo alkohola in kave kot nekdo, da se radi pečajo v tomo in da pogosteje uporabljajo poklic kot nekdo. Njihovi rodbini zaradi potomcev boleloha zaradi večanjega krvnega tlaka ali zaradi neke srčne

SIVO KRILLO

FRANÇOISE MALLET-JORIS:

Ni dvoma, pomlad je že dalj časa prežala na Maksa; pomlad se včasih rada na svoj način poigra s častiljubnimi mladeniči. Kadarkoli je Maks okrog tretje ure stopil iz svojega stanovanja s trdim namenom oditi na čaj k miss Arabelli Graham, da se pomlad tako iznada prebija čezeno s celo procesijo bleščičih žarkov in opojnih vonjav, da se je kar dušil pod njo.

Maks je bil pameten mladenci in to so vsi ugotovljali z neprikritim zadovoljstvom. V trenutku, ko je bil na poti mlademu dekletu, ki bo, kakor vse kaže, postalo njegova soproga, je razmišljal o novem prozaičnem stvarcu, mar njegova modra obleka ni videti preveč ponosna? Kakšne zamke je avtomobil miss Arabelle? Ali bosta tudi po poroki njuni imetj ostali ločeni? Mar mu lahko pripriemo rojstvo te baročne mladice, da, dokler ne bo časa za sestanek, se bom malce sprevedel po botaničnem vrtu. Ali pa je morda plodna muhaste pomladi? Zlohovne pomisleki! Botaniki vrt vrti v delokrog pomladi in vrti, ko je Maks stopil vanj, so spuhlele vse njegove razne misli in tako je ostal samozavestno sredi razcveteloga avtomatske brigadnice, u-

Francoska pisateljica Françoise Mallet-Joris je lani prejela književno nagrado «Femina», kar ji je takoj pripomoglo do večje slave.

Merjene na travnike, so živalno razpisale svoje svežev. Majhni, sinjelasi otroci so se zaletavali, suvali, padali v spet vstajali s piskavimi, krikami, kakor ptice. Medeno je bilo videti tega prevečnega, skrbno običnega, morda obrata ter nenaravnih kretenj, kako sedi na zeleni klopi med materami in pravnornicami. Vendar sem ni pomislil na kaj takega. Petindevdesletni Maks Peralbe, iz družine bogate miss Arabelle Graham, bližnji odnosen in pravornarica v vrtu, je odkril svojo prvo po-

To se je dogajalo prav v trenutku, ko je kakšnih de-

Miljenko Stanič, Vinjeta

metrov stran zagledal sivo krililo. Sila enostavno sukneno krililo, povsem navadno; krililo, ki je videl že na tisoče v svojem življenju. Vendar ga je to sivo krililo in vitek njegove lastne zdelo odkritje. Maksu se je zdelo, da se nikdar ni bil tako narazumen, tako mlad, tako neznan. Tega je bil prepričan v vseh njegovih vlačinih travnikih, ki so mu jih pokazali v svojem vrtu. Posebej pa se to isvo krililo in bela bluz, ki se je na njem dostojanstveno sikovala, kar je bil najbrž dvajdesletni Maks Peralbe, ki sivega krilila je pristopil deklet. «Kaj je to, kar se obrača na te?», padla gospodinja? «Ni bil ljubek deklet blede obraz, oblečen dokaj preprosto. Toda Maks se ni brigal za to. Gospodinja! Torej ni bilo njegovo vzhicenje?», odgovoril je. «Najbolje bilo popolno, ko je ne-», odgovoril je. «To je posebna vrsta sadja, ki se je skoraj že dvignila s klopi, na njegovih vlačinih, vendar zapeljiv nasmehek. Stopil bo k njej in potem ni platano, gospodinja, nora imenovana, sika, napačno, začudila tolikšemu mlademu, potem bosta pričela pogovor o botaniki, in ga bo pogledala s tako neko neko? Tega še ni bilo na njej, in ji je bilo, da se je njena oči zaustavila na Maksu, obakrat neka-

ko začudeno: dvakrat je namreč vstal in spet sedel. Vstal je, ker ga je v hrbet dregnila pomlad, in sedel, ker mu je obakrat usodna misel spod-jezala nogo: v salonu miss Page ga čaka miss Arabella Graham, da bo zapela.

Po mnenju gospe Peralbe-matere je bila miss Arabella Graham zaročenka, soproga in

Miljenko Stanič, Vinjeta

predvsem snaha, da si boljše ni mogla zaletiti. Tudi Maks je bil istega mnenja. Sicer pa je bil njegovo mnenje redko-đak razlikoval od mnenja gospe Peralbe-matere. Miss Arabella bo že znala sploviti na površje mladega odvetni-ka, s svojim bogastvom pa mu bo zajamčila zavidanje vreden položaj v družbi. Maks je že videl, kako udobno sedi v avtomobilu in razkošnem kabinetu, povsod pa ga pozdravljajo z laskavimi besedami.

To so bila v glavnem vsa dejstva, ki jih je videl pred seboj, kadar je razmišljal o svoji prihodnosti. Vendar te slike prihodnosti, ki jih je ravadno priklical v pomoč proti pomladi, zdaj zaradi nekakšne nedoumljive čarovnije niso hotele v njegovo glavo. Nasprotno, pred očmi je zagledal visok stas miss Arabelle, ki je bila višja od njega vsaj za pol glave, njeno kmečko polt (gospa Peralbe je temu pravila: «Cvete od zadržavja»), in strahoten spran, oster, piskav, izumetničen, ki se je izvijal iz tega krepko izklesanega telesa; ta glas, ki ga je miss Arabella — kadarkoli je imela le najmanjšo priložnost — trdovratno vsiljevala prisotnosti v obliki «Arije zvončkova iz opere «Lakme». Tokrat je prvič razmišljal o tem glasu, re s svojo običajno resignacijo, temveč celo nekako uporno. «Sprožim Arijo zvončkova». In tretjič je vstal, pa spet sedel, prav v trenutku, ko je neznan deklet vstalo s klopi, prijel dekca za roko in odhitelo kakor na krilih. Maksov osebni angel varuh mu je pofepetal v uho: «Ne hodi za njo! Navadna guvernantka je, kdo ve, morda celo strojevska ali delavka...» To nikakor ni ženska, vredna zanimanja slavnega gospoda Peralbalba.

Toda gospod Peralbe je odgovoril, opit od pomladi: «Toda ta ima dvajset let, miss Arabella pa jih je imela dvajset že pred sedmimi leti. Oči ima kakor spominčice in to je rajdekejša barva oči. In oči miss Arabelle? Mar ima sploh kakšno barvo? Tega nikdar nisem opazil. Kadar miss Arabella stopa, je videti kakor vojak na paradu. Zdaj pa vidim, da obostajajo ženske, ki hodijo, kakor da imajo krila, in tega sploh nisem vedel!»

Sivo krililo je zastalo pred najhujšim vrtljakom z lesenimi konjički in deklet je zanjahal. Deset metrov stran ju je vzhiceno opazoval Maks. Cas je mineval kakor v sanjah. Spomnil se je na miss Arabello, ki ga čaka pri gospe Page in bo še ure in ure, dokler ne bo prišel, potem pa bo zapela. Ne, prehitel jo bo. Dejal ji bo: «Arabella, poiskite si drugačnega živite za ljubezen!». Ona pa bo, nasprotno od tega, napravila samomor. Dekle je odšlo iz vrta skozi velik vhod in se napotilo po ozki in mračni ulici. Maks je stopal za njo, zatopljen v svoje misli. Ni se ozirala, toda mali Emil se je nedolžno čudil, ko je videl, kako jima ta gospod sledi v razdalji kakšnih desetih metrov. Iztrgan iz svojih sanj se je naglo ustavljal v trenutku, ko je opazil da deklet stopa v ogromno poslopje iz rdeče opeke. Obstal je osupel in neodločen. To, kar je videl, je razvezalo vse pomladne sne. Slika, ki je bila pred njim, je bila budo podobna oni, katero je gledal vsak dan v onem starovanju, za katero je njegova mati govorila; čimprej se moramo rešiti od tod! Cimprej... V tej ulici, kjer ni imela nobenega svojih zaveznikov: oves in sonca, se je po-

mi konjički in deklet je zanjahal. Deset metrov stran ju je vzhiceno opazoval Maks. Cas je mineval kakor v sanjah. Spomnil se je na miss Arabello, ki ga čaka pri gospe Page in bo še ure in ure, dokler ne bo prišel, potem pa bo zapela. Ne, prehitel jo bo. Dejal ji bo: «Arabella, poiskite si drugačnega živite za ljubezen!». Ona pa bo, nasprotno od tega, napravila samomor. Dekle je odšlo iz vrta skozi velik vhod in se napotilo po ozki in mračni ulici. Maks je stopal za njo, zatopljen v svoje misli. Ni se ozirala, toda mali Emil se je nedolžno čudil, ko je videl, kako jima ta gospod sledi v razdalji kakšnih desetih metrov. Iztrgan iz svojih sanj se je naglo ustavljal v trenutku, ko je opazil da deklet stopa v ogromno poslopje iz rdeče opeke. Obstal je osupel in neodločen. To, kar je videl, je razvezalo vse pomladne sne. Slika, ki je bila pred njim, je bila budo podobna oni, katero je gledal vsak dan v onem starovanju, za katero je njegova mati govorila; čimprej se moramo rešiti od tod! Cimprej... V tej ulici, kjer ni imela nobenega svojih zaveznikov: oves in sonca, se je po-

(Nadaljevanje na 5. strani)

KAJUH V SRBOHRVAŠČINI

Bosa pojdiva, dekle, obsorej, bosa pojdiva prek zemlje trpeče, sredi razsajanih češnjev vej sečem ti nežno v dlani kopneče.

Beli so, beli so češnje cvetovi, temni, pretemni so talec grobovi. Kakor ponosni galciji nad vodo, taki so pali za našo svobodo.

Bosa pojdiva, dekle, obsorej, bosa pojdiva med bele cvetove, v krilo nalomiva češnjev vej, da jih ponesiš na talec grobove.

Podjimo bos, draga, ovoga časa, tom zemljom što pati u ove dane, sred bijelih sanja trešnjava granja ruku spuštam u tople ti dlane.

Bijeli su, bijeli trešanja cvjetovi, tamni su, tamni taoca grobovi. Ko ponosni galciji iznad vode, pali su za dan naše slobode.

Podjimo bos, draga, ovoga časa, medju te bijele podjimo cvetove, nalomimo ovih trešnjevih grana, da ih ponesiš na taoca grobove.

Četrta številka zagrebške «Književne tribine» je posvetila poldrugo stran pesniku Karlu Destovniku-Kajuhu. Priscen članek o mladem pesniku, ki je padel med vojno, je napisal Stanko Tomašič in prevedel je tudi več pesmi, ki jih «Književna tribina» objavlja. Za primerjavo smo izbrali eno od prevedenih pesmi in jo tu objavljamo z originalom, da ga lahko čitatelji primerjajo s prevodom.

Avrelij Lukežič Kanin

Lukežič je razstavljal v Kopru

Danes je že zadnji dan razstave

Po zadnji, lepo uspeši razstavi v tržaški občinski galeriji, je Lukežič, dober znanec tržaškega umetnostnega občinstva, spet pokazal svojo novo delo v Kopru v mali galeriji zgodovinskega muzeja. Tudi tokrat same risbe. Škoda, da ni pokazal svojih kolorističnih sposobnosti, ki so ostale prej kot slej na vstini, ki jo poznamo, sodeč po nekaterih očitnih slikah v njegovem ateljeju. Sicer tudi razstavljenе risbe pravzaprav niso

več le navadne risbe. Z barvano podlago v eni ali dveh barvah v rahlih odtenkih, enamerno različni preko obzorja ali čez umirjeno pokrajino, že postajajo slike z močnimi razpoloženskimi vtisi. Raznobarvna črnila se krepijo enotni zašeleni vtisi. Treba priznati, da je Lukežič mojster v podajanju takih rahlih lirčnih razpoloženj, zlasti s krajino. Tokrat oblačuje izključno le pokrajino. Kras, nas tržaški Kras kosato kraljuje tod

s širokimi obzori svojih olozih samot, Rahla razpoložena položaj razvečenih grickov nad široko planoto s temnimi usami kraških borovcev le včasih razburka fantastična grmada črnih dreves, ekspresivno ostro prebadajo semintja križi brojavnih drogov. Lukežič je v jedru ostal stari Lukežič. Realist, nežen, liricist, realist, a vedno čisto prisenistično nadahnen. Črne ptice, samotni, globoko upognjeni potniki, temno

obrobjena sonca kapajo pogosto mračne slutnje v realistično razpoloženo. Vendar je o Lukežiču, umisljivo potrebno reči besedo. Slep snemalce narave on nikdar ni bil in je to leto za letom manj. Postopno opuščanje vsega nebstvenega je danes doseglo že tolikšno stopnjo, da so ostale le poedine značilne poteze, ki še skoro le kot simboli nakazujejo drevo, hribeček. S tako tehniko da skrajnosti razredčenih potez je umetnik dosegel že tolikšno močstvistvo, da nam delajo njegove risbe na prvi pogled vtis — kitajske jedkanice. — Zakaj ne imenovati to razvojno pot, ki jo hodi ves sodobni okus, ki se ne ulegne zadrževati pri podrobnostih — pot abstraktizacije. In ni dvoma da je prišel Lukežič že zelo daleč po tej poti. Toda nič cerebralnega, s teško muko premišljenega ni v tem, ki vendar ostane povsem povezano z ono resnično krasko naravo. S hitro spontano potezo je podana slika, pu neposrednem, bolj čustvenem kot razumskem vtisu. Ta sveža neposrednost razpoložena, to je ravno kar v največji meri označuje umetnikova dela in je bilo vedno tolikšno približnost za umetnostno občinstvo in za velike uspehe Lukežičevih razstav. A ne le za občinstvo. Pri skupni razstavi tržaških slovenskih slikarjev v Kopru pred sedmimi leti je tudi kritična žirija prisodila Lukežiču prvo nagrado ob Prešernovem dnevu.

V tem je tudi spontana, občutena «modernost» slikarjevih umetnin. A recimo modernost med navednicami, kolikor pomeni, da je sedanjemu umetnostnemu okusu po godu, a ni pri vseh modernosti v vsem tem nič absolutno novega, ne takega, da bi se nad njim lahko zoranžali. Oolette si samo

mojstrske kitajske risbe ali japonske, perzijske, izpred dločletja, ali tudi prebršeno potezo trogloditskega risalca v preineških kraških jamah izpred desetisoletij.

Pri Ribskih koca v Ljgnanu ali pri Kaninu ali pri Skedenskih plavših, ki nas najprej sprejmejo v atriju koprškega muzeja, je obranjena kljub taki «abstrakciji» vsa značilna lokalna barvitost.

Škoda za vsakega prosvetljenega Tržacana, ki ni izkoristil prilicnosti za to proovrsno kulturno dogodek v Kopru Mogoče bi se utegnili danes, zadnji dan razstave

ZORKO JELINCIC

«SOLZICE» PREZIHOVEGA VORANCA IZSLE V CESCINI

Praška «Državna založba dečijih knjig» je v svoji zbirki «Svetovna knjižovnica» (zv. 14, 128 str.) izdala v češkem prevodu znanega prevajalca slovenskih književnih del Františka Benhara «Solzice» Prezirovega Voranca. Prevajalec je napisal tudi uvod knjigi, ilustracije pa je izdelal Radim Matas. Glasilo češkoslovaških pisateljev «Literarne novine» pripominja ob objavi izida te knjige: «Delo je verna slika življenja podeželskega prebivalstva na slovenskem Koroskem v dobi avtorjevega detinstva. Opisan dogodek čitatelja globoko ganje, zrela pripovedna umetnost Prezirovega Voranca pa je v njih nad tonečim svetom bede naslikala mavrico umirjene, smehljajoče se življenjske modrosti, ki vzbuja k razumevanju cene svobodnega življenja in k spoštovanju molčeče odgovodi onih, ki so poznali samo suženjstvo.

prej prepričujejo o nasprotjem. Na te rezultate ne smemo gledati kot na nekaj normalnega ali se tolažiti s tem, da je mogoče na italijanskih solah približno enako. Reči moramo preprosto, da so to slabi rezultati in poskušati najti njih vzroke. Zgrešeno bi bilo iskati vzroke zgolj pri maturi sami. Matura s svojimi rezultati je še posledica prejšnjih

že sam razume, da je študij njegovo delo, h kateremu ni treba, da bi ga kdo priznal. Ne moremo v tem članku razpravljati, kaj bi bilo treba narediti, da bi tako ne bilo. Za sedaj moramo pač samo ugotoviti, da so vzroki za slabe uspehe v šoli — in logično potem tudi pri maturi — v veliki meri izven šole same. S to ugotovitvijo pa ne mislimo šole zagovarjati. Ni

	Izdelalo	Popravni izpit ima	Odklonjenih	Skupaj*
Klasična gimnazija	8 (29%)	14 (50%)	8 (21%)	28
Realna gimnazija	6 (40%)	6 (30%)	6 (30%)	20
Trgovska akademija	10 (26%)	26 (65%)	2 (5%)	38
Učiteljske	9 (36%)	14 (56%)	2 (8%)	25

* V tem številu niso všteti tisti, ki so med izpiti odstopili.

vzrokov, ki segajo nekateri že zelo daleč nazaj. Iskati jih je treba povsod — pri dijakih (in torej v njihovem okolju, domu, starših), v šoli, pri profesorjih.

Današnji dijak živi v času in okolici, ki ga močno odvrača od misli na šolo. O-pore v mnogih primerih tudi doma ne najde, kajti starši in vzgojitelji so pogosto sami žrtve vsakovrstne razvnanosti in s svojo nerazvnanostjo vplivajo bolj destruktivno kot konstruktivno. Pri vsem tem nastopi pri dijaku prepozno tista doba, ko

nikogar, ki bi trdil, da je današnja šola ustanova, ki je po svoji notranji urejenosti odraz svoje dobe. Vendar pa si tu ni treba delati nikakih utvar. Če bo kdaj šola reformirana (toda kdo ve, kdaj bo to), ne bo na njej nič laže za neprizadevne, za neretne, za leuhbe. (Domnevamo, da bi morala postati dobro reformirana šola v marsičem še težja.)

Toda kar je pri današnji šoli — naj bo taka ali taka — najbolj napačno, je to, da se niti ne skuša vskladiti s svojimi razmerami, da nateguje na kopito premajhen kos usnja in hoče napraviti čevlje, ko ni treba biti čevljar za ugotovitev, da iz tega usnja ne bo čevlja. Toda o tem smo nekaj že pisali.

Ce se še nekoliko ustavimo ob učenem osebu, se lahko najprej zadovoljimo ob splošni ugotovitvi, da so v vsakem profesorskem zboru dobri in manj dobri pa tudi slabi profesorji. Pri slabih profesorjih tudi dijaki ne bodo kdo ve kako dobri. Snov, ki so jo dijaki spredelali s slabimi profesorji, v njih ne bo nikoli dovolj živa, predstavljala bo v njihovem znanju vedno neko ne prav lahko popravljivo vrzel. Da lahko potem pride pri maturi do neljubih posledic, je na diani, in ker o nekaterih slabih profesorjih na naših srednjih solah že vrabel čivkajo, bi bila dolžnost ravnateljev in samih kolegov v profesorskem zboru, da tu kaj naredijo. Dostikrat gre mogoče le za nekatere odstranljive nerodnosti, ki povzročajo, da je profesor slab, zato je skoraj nekolegalno, ako se prizadetemu ne pomaga.

Zaradi vzrokov, ki smo jih tu prešli le zelo površno, pride marsikateri dijak slabo pripravljen na maturo. Nekje je včasih veljalo skoraj za pravilo, da, kdor je prišel do matore, tudi maturo opravi. In res bi bilo treba dostikrat vprašati: kako ste ga pustili k maturi, če ni sposoben, da maturo opravi. (Pri tem ne mislimo na monstruoznost, da se lahko kdo loti matore, ne da bi izdelal zadnji razred!). Priznati pa je treba, da je vprašanje sicer potrebne selekcije pri nas zelo koeljiivo. Ce potem pride do slabih rezultatov pri maturi, se ni preveč čuditi, ko jih je prišlo do matore precej, ki zares še niso postali zreli.

Mature same so pa odkrile nekatere slabosti, ob katerih se moramo malo dlje zadržati. Ugotovilo se je na pr., da je pri dijakih znanje italijanskega jezika zelo sepaivo. Mnenja smo, da mora slovenski maturant v Italiji v-pustiti srednjo šolo — potem ko se je začel učiti italijanščino v drugem razredu osnovne šole — s popolnim obvladanjem italijanskega jezika. Da se to ne dogaja, je v veliki meri krivda profesorjev. Ne tomo mi dajali naukov, kako morajo profesorji učiti, a znisi so nam primorili zgrešenega pouka. Gotovo je imel prav tudi predsednik maturitvene komisije, ki nam je v razgovoru poudarjal, da je treba od slovenskih dijakov zahtevati predvsem, da se prav naučijo jezika, medtem ko je ostalo manj varno. Profesorji naj se torej ne postavljujejo na zgrešeno stališče, kot da imajo pred seboj italijanske dijake, temveč naj bolj gledajo na to, da bodo pred literaturo dajali prednost izoblikovanju jezikovnega znanja. Pri tem bi seveda bilo najmo jezikovni pouk bolj približati značaju šole same, pri čemer imamo v mislih zlasti trgovsko šolo.

Italijanske pisemne naroge, ki so zlasti na eni izmed srednjih sol bile slabo ocenjene, so dejansko pokazale številne nedopustne pomanjkljivosti. Očitno so tudi profesorji za-nemarljivi take pomanjkljivosti pravocavno odstranjvati. Nočemo reči, da vsi profesorji italijansčine ta predmet slabo učijo. Tisti pa, ki so hodili po zgrešeni poti, so najbrz preje-

li navodila, kako naj ravnava v bodoče.

Maturant gotovo ne dokaže svoje zrelosti samo z znanjem solske snovi. Trdil bi celo, da pokaže zrelost bolj z znanjem, ki ne spada v stereotipni okvir solskega znanja. Zato se nam zdij prav, če nekateri izpraševalci in zlasti predsedniki komisij skušajo ugotoviti, če je v kandidatu še kaj več kot je neka določena količina zgolj formalnega znanja. In večkrat je tudi letošnja matura pokazala, da je zanimanje dijakov dostikrat zelo omejeno. Predvsem je premalo zanimanja za dogajanja v matični domovini; in pri tem nosijo zopet profesorji svoj znanen del odgovornosti.

Kaj ve povprečni maturant o sodobni slovenski kulturi? Koliko pozna sodobne književnike? Kaj ve o gledališču? Ali sploh pozna — vsaj po imenu — velike slovenske gledališke umetnike? Koliko pozna slovenske slikarje in kiparje ne le po imenu temveč tudi po delih? Ali ve kaj o slovenskih kulturnih ustanovah? Koliko je bilo prireditelj solskih izletov v Vrbo z ogledom toliko drugih pomembnih stvari? In izlet v doljejsko domovino Levstika, Jurčiča, Stritarja? In ogled — vsaj od zunaj — znanstvenih inštitutov v Ljubljani?

Ni treba posebej navajati, da se zlasti pri pouku slovensčine oblikuje podoba razgledanega maturanta. Toda gotovo ne tako, če profesor misli, da se je čas ustavil leta 1941. Zato je malo laskavo tako za profesorja slovensčine kot za maturanta, če ta ne ve, da je kaka Zupančičeva zbirka pesmi izšla se tudi po drugi svetovni vojni. Naj kakemu profesorju razvoj v matični domovini ugaja ali ne, ga to ne odvzema od dolžnosti, da kaže in opozarja na tamkajšnji kulturni razvoj. Vsako drugično ravnanje je namreč anahronizem. Poznamo pa primere, kjer je pouk slovensčine popolnoma povezan s sedanjostjo.

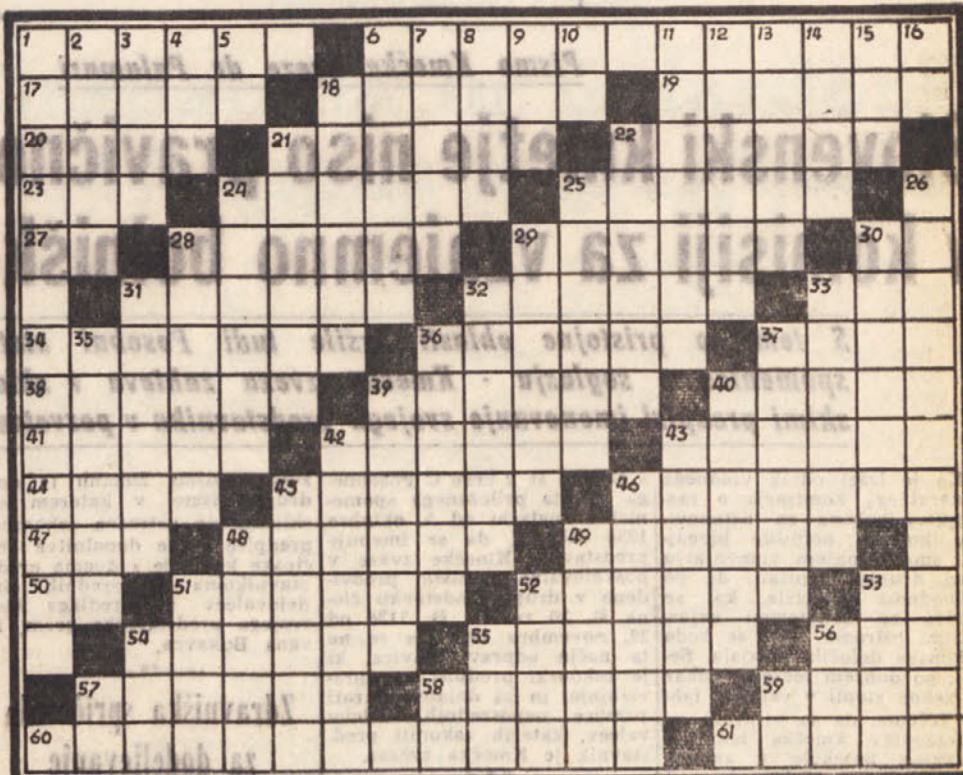
Pri obilici latinškega (celo na učiteljski) in grškega pouka bi se pač spodobilo, da bi znali profesorji kaj povedati o slovenskih prevodih iz klasične in o njihovih prevajalcih. Ne bi smelo biti slovenskega maturanta, ki ne bi poznal Sovretovega imena. Seveda se tu zopet masčuje navedu signifikantnega dogajanja v matični domovini, kjer je prav po zadnji vojni toliko prevodov iz grščine in latinščine, kolikor jih na Slovenskem v tako kratkem času nikoli prej ni bilo.

Seveda pa dijaki ne smejo vsega pričakovati samo od profesorjev, temveč se morajo naučiti sami širiti si obzorje. In če prebranje časopisov še ne pomeni pridobivanja znanja, je pa vseeno za dijaka višjih razredov nujno potrebno. Na neki italijanski sol se je na pr. razvil med profesorjem in maturantom razgovor, ki je privedel do tega, da sta omenila roman «Il Gattopardo». Dijak je dejal, da romana sicer se ni bral, a ve, da je pravkar prejel nagrado «Strega». Profesor je z zadovoljstvom ugotovil, da je dijak na tekočem. Toda kako je mogoče biti na tekočem brez branja časopisov? Naš list si ne domisljivo, da lahko kdo ve kaj nudi dijak, toda nekaj mu nedvomno nudi. In pri letošnji maturi je prišlo do zelo značilnega dogodka, ki je predsednik neki kandidatki, ki ni znala odgovora na vprašanje, dejal: «Pa saj o tem piše današnji Primorski dnevnik». Res bi bilo pretirano zahtevati, da kandidat prebere časopis, preden gre k izpitu, a dogodek je značilen tudi zato, ker nekateri vedniji dijaki mislijo, da «Primorskega dnevnika» ne smejo brati. (Zavajajo pa jih nekateri kateheti, ki se sklicujejo na neko škofskovo prepoved). Dandanes pa bi morali biti dijaki že tudi pred maturo toliko zreli, da bi vedeli, da take srednjeveške prepovedi ne gre jemati resno. In dijaki naj bodo kar prepričani, da lahko tudi z našega dnevnika marsikaj kaj zanje koristnega izvedo.

Gre samo za povezanost raznih negativnih elementov, če je marsikje izkazalo, kako izpraševalci pri maturah pa nepotrebnemu silijo ven iz območja predvsem potrebnega in koristnega s čimer pa nikakor ne dokazujejo posebne pedagoške pdkovanosti.

Ne domisljujemo si, da smo s tem pisanjem kdove kaj odkrili, pa tudi ne mislimo, da je vse nepotrebno, kar smo rekli. Mnenja smo, da je o naši šoli premalo razpravljano. Naš list je vedno na razpolago vsem, ki bi hoteli posebej v pravo, toda žal moramo ugotovljati, da je od najbolj poklehnih najmanj (ali nič) glasu. In vendar se moramo zavestati, da je od nas oseh odvisno, če je od naši solj vse v red ali ne.

KRIŽANKA

BESEDE POMEMBNO:

VODORAVNO: 1. odbor, 8. z majhnimi cvetovi, 17. nemurnost, bedastota, 18. posmehljiv naziv za buržuja, ki se rad oblači v frank, 19. staroslovska boginja, 20. kazalni zaimke, 21. pokopališki delavec, 22. kosati, ločevalski strok, 23. mesto v Južni Tirolski, 24. jarek, 25. zakopana, 27. povratno, osebni zaimke, 28. brez vsebine, 29. premikalec, pogojeno, 30. književna zbirka, 31. književna zbirka, 32. književni spis ob koncu strani, 29. postane, razvoj, 30. zdravljenje, 31. enoten, spraznjen, 32. izredno mrtva, 33. 42. denarij, 43. bil znamenit, slaven, 44. grški bog vojne, 45. žensko ime, 46. parolo, s koinami, 47. industrijska rastlina, 48. kraj na otoku Visu, 49. živinorejski delavec, 50. tretja in druga črna besede po 11. navp., 51. lanula, 52. ki je za plobo uporabljen, 53. vprašalica, 54. možko ime, 55. pridnik, 57. kosovsko, 58. sukanec, 55. veznik, 56. nočna ptica, 57. kratki.

NAVPIČNO: 1. s hudimi posledicami, porazen, 2. obrežja, 3. živilo, 4. hoditi, 5. kazalni zaimke, 6. majhen, suh, 7. uporabljen, 8. velik, 9. pripravljen, 10. tuja književna zbirka, 11. jokuva, solziva, 12. prometno sredstvo, 13. muza ljubezenskega pesništva, 14. ljubovalni naziv za očeta, 15. nekateri, 16. predlog, 18. čevčak, kdor veliko govori, pa malo pove, 21. mesto v Liki, 22. židovski duhovnik, 24. tuje žensko ime, 25. reči, odpreti usta, 26. razvrščen po časovnem redu, 28. književni spis ob koncu strani, 29. postane, razvoj, 30. zdravljenje, 31. enoten, spraznjen, 32. izredno mrtva, 33. 42. denarij, 43. bil znamenit, slaven, 44. grški bog vojne, 45. žensko ime, 46. parolo, s koinami, 47. industrijska rastlina, 48. kraj na otoku Visu, 49. živinorejski delavec, 50. tretja in druga črna besede po 11. navp., 51. lanula, 52. ki je za plobo uporabljen, 53. vprašalica, 54. možko ime, 55. pridnik, 57. kosovsko, 58. sukanec, 55. veznik, 56. nočna ptica, 57. kratki.

RESITEV KRIZANKE
VODORAVNO: 1. posmehljive, 13. potop, 14. junj, 16. nac., 18. laso, 19. Ural, 20. žid., 22. selec, 24. kar, 25. bik, 26. bekon, 28. udaren, 30. Tezej, 32. zaloga, 33. bojevan, 35. kak, 36. patalog, 37. opasilen, 39. posaditi, 40. to, 41. imovitost, 42. Ob, 43. Ivanovič, 47. beračeva, 51. čebelar, 52. bes., 54. taboril, 55. Adamič, 56. baker, 58. napite, 59. nadih, 60. šal, 61. nos, 63. daven, 64. nor, 65. Etna, 66. Asta 68. tav., 69. oniks, 70. tuala, 72. eksparitriati.
NAVPIČNO: 2. op., 3. sol, 4. itak, 5. nosat, 6. oporek, 10. Nih, 11. jž, 12. Malaja, 15. nikoli, 16. nedopovedan, 17. Cere, 20. zelon, 21. dogotovitve, 22. Subotičan, 23. cavi, 26. Bata, 27. nagibalen, 29. natveč, 31. zavitek, 32. zadržan, 34. nemir, 36. poset, 38. noč, 39. pob, 44. Abadon, 45. nemir, 46. olih, 48. Abad, 49. čopit, 50. Eričan, 52. balast, 53. senati, 56. banka, 57. rozni, 60. Stip, 62. star, 65. En, 67. A-la, 69. OK, 71. at.

Iz naših krajev

VAS Z NAJLEPŠIM RAZGLEDOM V TRŽAŠKI OKOLICI

KONKONEL ali FRLUGI Od starih časov do danes

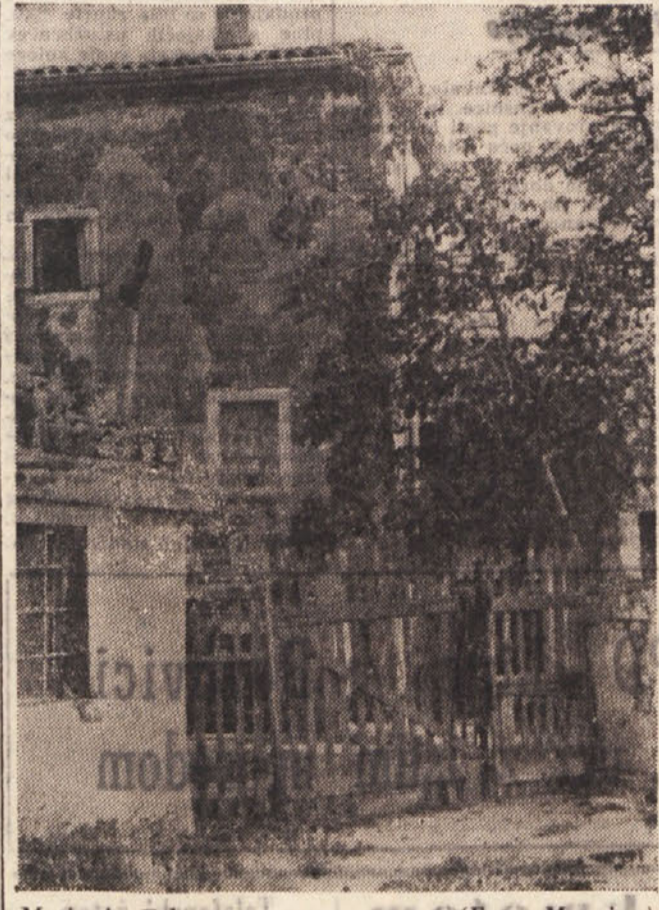
Vas so okoli leta 1.400 ustanovili prvi naseljenci s priimkom Frluga - Frlugovci pred zadnjo vojno, med njo in po njej

O Frlugih ali Konkonele, pa, tam visoko nad Tratom, svet pravzaprav malo ve. Čeprav so jih videli nekje iz vsakega kota našega mesta, jih je mnogo. Ki se niso bili tam gori. To da, kdor tja pride, ga razgled, ki se mu od tam nudi močno prevzame.

Od Frlugov je zares edinstven razgled: na Trst in Tržaški zaliv, Miljski in Istrski hribov se lepo vidijo, razločiti je včasih po pobočjih teh hribov in celo Piran, Gradec, Ogled in izliv Soče v Jadransko morje. Če pa je prav posebno jasno ozračje, se za slasti v jutranjih urah, lahko vidijo bleščeče

mere so pač bile takrat take. In še so morale tudi benske poiskati kako delo. Po večini so prale mestnim družinam, kar je tudi nudilo nekaj zaslužka. Manj jih je bilo, ki so nosile mleko mestnim družinam. A vse skupaj je dajalo tako picele zaslužek! Takrat je bilo delo zelo malo cenjeno. Vrh tega pa je bil zaslužek zelo nestalen, negotov. Prav malo je bilo tveban in če ga ni bilo več. Slabo vreme, bolezen, kriza. Vse bolj pa je bilo hudo za časa fasizma, ko je bilo edino veljavno pripravilo — stessera del partito. — A Frlugovci je niso imeli.

je bil Frlugovec ves v ognju. Saj! Kaj bi človeka žalili in poniževali in, čeprav je samo Frlugovec žaliti se vendarle ne pustil! «In vi, konji, kaj mislite, da ste?» Zaradi takih «žalitev» je včasih tudi kri tekla. Smešno, ne?
 Nekdaj je bilo pri Frlugih in navadi, da je nevesta šla dan pred poroko v vsako hišo «se poslovite». Povsod so ji kaj podarili «za rožo». Ona pa je v hiši po navadi pustila kofete. Sedaj se to vedno bolj opušta.
 Varovanje mrličev pa je še vedno v navadi. Menda je ta navada ostanek iz prastarih časov. Mrliča nesejo prav do Opčin, kar je včasih zelo utrudljivo. Tudi to se je ohranilo še iz prejšnjih časov.

Motiv iz Frlugov (Foto Magajna)

Najstarejša Frlugovka je 90 let stara Marija Frluga roj. Orel. ni ni več zdrava, kot večina naših korenin, saj je nekaj let leži v postelji, kjer ji domači zdravstveni stroje. Sedaj pa se je njeno zdravstveno stanje še poslabšalo, tako da je nismo mogli niti fotografirati. Zelimo ji, da bi se njeno zdravje izboljšalo in da ji v spregledu še kako leto naprej!

Zaradi podobnosti imena se neredko dogaja, da ga zamenjajo s Kontovelom. Četno je neredno, če nekdo čisto nekoga na Kontovelu, ki pa prebiva na Konkonele oziroma pri Frlugih.
 Toda med zadnjo vojno pa je taka spomota? neku mu resila življenje.
 Bilo je leta 1944, ko so nacisti in njih podrepanki na vse kriplje preganjali vse, za katere so zvedeli, da sodelujejo s partizani. A koliko jih je bilo po naših vaseh, ki niso sodelovali? Zato pa so bili vsi tudi vedno «v pripravljenosti», da bi se izognili nesreči sami ali da bi svojemu bližnjemu pomagali pri tem. Komaj se je začelo daniti, ko se je oče Došek tisto jutro prebudil in prisluhnil. S ceste so se slišali koraki, trdi, enakomerni. Brž je vedel, da so Nemci. «Morda celo SS-ovci!» se je prestrašil. Ko pa so koraki krenili s ceste na njegovo dvorišče, je naglo skočil s postelje in previdno pokukal skozi okno. V tem pa so se butali po vratih. «Kdo je?» «Kje je Kontovelov številka 84?» Torej ni bilo zanje. Obenem pa je tudi vedel, da so Nemci zašli. Dovedel jim je, da je Kontovel tam na drugi strani trbova, pri Proseku. «Ahtila!» so zamrmrali in odstopirali. Ko so potem le našli pravo hišo, ni bilo nikogar doma. Saj je Anica Maverjeva prisla tja precej pred njimi in je tedaj že bila spet na poti domov.

Frlugovci so tudi prispevali svoj delež v osvobodilni vojni. Sodelovali so pravzaprav vsi. Ni ga bilo v vasi izdajalca, in čeprav so bili vsepovsod v vasi Nemci, ki

Znano je, da so škrtati v juliju najbolj razigrani in občestno muzikalistični. Pa se je to v letošnjem juliju precej predrugačilo. Oni ljubijo zgoščene sončne žarke in vedro žarko nebo; čimbolj po naših gmajnah zge, tem bolj te živice svatujejo. To smo letos pogrešali in zato nasteli precej spominskih dni teh prijetnih ljubljenskih godev. A te spominske niso posebno prijeten pojav za one, ki je njihova elatina močno odvisna od turističnega prometa. Pravilno, čeprav v Julij je nekdo rekel, da so turističnem prometu odloča škrtati. Kaj-ta pevec s kraške garbovine, jesenovine ali hrastovine naj bi se ukvarjal z računski računi in simetji? In vendar to drži! Njegovo «skrajnje» pomeni ugodno, emolka pa neugodno vreme za turizem. No, ker so škrtati ubrali letos nekak srednje pot, ni bilo s tujiskim prometom v juliju tako slabo. Slisimo celo, da je bilo v Sesljanu in Devinu več inozemcev kot v lanskem juliju. Če je tako, želimo, da bi tudi ta mesec vsaj tako vozil kot je njegov prednik.

Po uveljavljenju novega cestnega zakona smo se odločili, čez; končno bo konec bližnjih voženj in bodo vozaki v prednostno preprečili nesreče, slabšo samo računali. Motoristom se še ni umirila kri in število nesreč se ni skrčilo. Ali je to odraz nemirne današnjice? Če ni hitrih vo-

žen na glavnih bolj nadzorovanih cestah, pa si mnogi vozniki dajejo duška na stranskih (pokrajinskih, občinskih) poteh. Cestna policija naj bi uskočila, tudi semkaj in tako voznike opozorila, da velja zakon tudi na teh poteh, to je predvsem na cestah Opčine, Repentabor oziroma Repen, Prosek - Gabrovec - Sempolaj - Nabrežina, Sempolaj - Mavhinje - Sesljan.
 Po naših vaseh se je zlasti konec julija živahno razpravljalo o kmečkem bolniškem zavarovanju, ki je za naše kmečko in polkmečko ljudstvo velikega pomena, saj bo olajšalo breme, ki mu ga napolnijo razne boleznine in nezgode. Vežna zadeva, kot vsaka, ki sega na gospodarsko področje, ni mogoče, ti navidezni zaslišani našega drobnega kmečkega gospodarstva, so v tej zvezi sprožili svoj mnogotranski propagandistični aparat in skušali nepoučene ljudi prepričati, kaj vse so že in kaj se bodo storiili v njihovo korist. Poučeni možje in žene pa so rekli in se pravijo: Izposlovaj se nam in nam še bodo samo to, kar moremo pričakovati od ljudi, ki na svojih iradnih zborovanjih ne trpijo slovenske besede. Nekaj pa je v tem poučnega za vse, ki se iskreno borijo za boljše življenje naših delovnih ljudi, in sicer to, da je treba nase ljudstvo čim bolj poučiti o vsem, kar je v zvezi z njegovo usodo. Za to je edino primerna

SIVO KRILLO

vidanje borila dokaj slabo. Toda njen glas je z zadnjimi silami, končno je proučil do Maksovih usov: «Naprej, Maks, je junakski! Ozri se okrog sebi! Spomini se nežne svetlobe njenih sivihi očes! Preglej lepoto, ki izžareva iz teh otrok onkraj mračenega, v tvojih očeh, ki mir, ki dvoje! Oglej si mir, ki dvoje! Iz trudnih žena, katere čebajo perilo po oknih! In svetle majhnih botonskih balkonov, v teh siromašnih stanovanjih je vedno resnice kot v najlepših hišah na svetu, ki rijo zgrajene z lastnimi rokami...»
 Maks ni več poslušal glasu, preveč je obžaloval samega sebe. Kot žetev očel barve spomine življenja in strahotni hiši iz rdečee opeke in se obžalovanjem spominjal bleščečega življenja, katerega bi mu najrajši njegov genij, ko nekega pomladnega dne ne bi napravil neumnosti... Samogibno je pogledal na uro. Mrda ga še čaka, ona, katere bi naj preprečili, da ga ne bi doletela ta grozotna usoda. Bežec je videl pred seboj tujo sliko, vendar zdaj in več pomislil, da hodi kakor vojak. Pred seboj je videl tudi podobo svoje matere na obisku pri gospe Page, zelo dostojanstvene, z izrazom voj-

kom. Tega prostakega kraja ni ljubil. Ze dve uri je čakal v avtomobilu, pa nikjer poštenosti, da bi popil pošteno kavo! In kaj je padlo v glavo gospodični, da obiskuje točno prijateljico! In kako more sploh imeti prijateljice v takih četrtil? In potem, kako se le oblači! Človek bi dejal, da je najnavadnejša strojevska, navzile denarju, ki ga poseduje! Oh. Ko bi le on, Albert, imel toliko denarja... Medtem ko je vozil, je pričel sanjariti. In gospodična je, udobno zavajena v kotu avtomobila, prav tako sanjarija. Mladenci, ki je šel za njo, je bil simpatičen... Ah! Čemu je ni nagovoril...
 «Vasega sina sem videla v botaničnem vrtu, gospa Petralibe. Mar ni to hvaljevredno za tako resnega mladeniča? Gre, da bi sanjaril na soncu...»
 Miss Arabella Graham je stopila k stari dami in siknila skozi stisnjene ustnice:
 «Gospa, vaš sin je najnavadnejša svinja! Videla sem ga, kako je hodil za nekim gektetom po ulici! Nikoli več ga nočem videti! Tudi jaz imam svoj ponos, gospa!»
 In ne da bi počakala na proteste stare dame, je s krepkim vojskim korakom stopila h klavirju, spremljana s ploskanjem, in zapela «Prijo zvončkova».

«Uboha tvoja mati je šepetal angel varuh, čiemerec, stvoja uboga mati, ki je toliko pretrpela, ko te je vzgajala! Tvoja mati, ki se bo živa požrla, če ne pride do poroke! Ona, ki je veliko željo, da bi se vozila v ameriški limuzini!»
 Maks, naslonjen na pekarstvo izložbo, je okleval le za trenutke. Le še bežno je zagledal pred svojimi očmi sivo krילו, obil barve spominjalih življenja, katerega bi mu najrajši njegov genij, ko nekega pomladnega dne ne bi napravil neumnosti... Samogibno je pogledal na uro. Mrda ga še čaka, ona, katere bi naj preprečili, da ga ne bi doletela ta grozotna usoda. Bežec je videl pred seboj tujo sliko, vendar zdaj in več pomislil, da hodi kakor vojak. Pred seboj je videl tudi podobo svoje matere na obisku pri gospe Page, zelo dostojanstvene, z izrazom voj-

živja beseda (sestanki, predavanja).
 Saj se bralci dobro spominjajo, kako se je «Primorski» razpisal glede vprašanja ustanovitve kmetijske šole v Zgoniku. Kot v marsičem, smo tudi v tem doživeli presenečenje, da se je namesto proti koncu zadeva zakusala proti začetku. Gospod vladni generalni komisar, s katerim sta zastopnika Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov nekdavno med drugim govorila tudi o tej šoli, želi namreč utemeljitev za njeno utoritev in razlog za postavitev prav v Zgoniku. Navesti hočemo mnenje nekoga kmetovalca o tej reči. On pravi: «Se imamo zemlje in še bi ta zemlja rodila, in dosti bi lahko rodila, tudi takih pridelkov, ki jih še ni dajala. Se je zemlja, a ni več delavnih rok. Po starem ne gre, to vsi vidimo, po novem pa ne more; ker ni novega od nikoder in so za novo vedno le nove, mlade roke, ki se razumejo na resnično umno in napredno ravnanje z zemljo, rastlino in živaljo. Pa prebredite devet naših vseh — niti enega takega ne boste staknili. Včasih sem se na to jezil, danes pa pravim, da ni to nobeno čudo; tudi ni čudo, če nimajo takšne — dejal bi — prazne roke na zemlji kaj iskati. Saj gre tudi koza rada v boljši zeljnjo, pa čeprav je ta večkrat le navidezno boljše. Večkrat se vprašam, zakaj bi nas zeljnje ne bil mnogo boljše, vidim pa, da ne more biti in ne bo dotlej, dokler ne bomo tudi mi enakovredni drugim stanovom in poklicem. Ti imajo možnost, da se na svoje delo čimbolj temeljito pripravijo. Za tako potrebno kmetijsko šolo pa toliko pisanja, doaznavanja in prošnje! Ali je to tusto pospeševanje kmetijstva, ki se o njem toliko govori? Vsa propagandna, vsi navseti, pripravila in vsaka pomoč bo to bob ob steno, če ne bodo naši mladi gospodarji za to delo vagojeni. Če bi mogel jaz govoriti z vladdim komisarjem, bi ga vprašal, če mu je ljubše, bi ga kmetije zaostajamo in propadamo, ali če gospodarsko napredujemo?»
 Zitna letina je že pod streho. Lahko bi jo stisnili na nekaj dobrih kaš ali v prostornino nekaj vagonov. Letos sta jecmen in oves slabo plenila, pšenice pa raven v nekaj primerih, ker ima nekaj kmetov iz Medje vasi, Devina, Cerovlj in Vižovelj polje v Furlaniji, sploti ni. Kaže, da je mlatičnica letos zadnjič mlatič našim spodnjekrasim vsem. Takšne so pač nove razmere in končno ne pomeni ojuščanje žita v naših krajih nobene zgaube, ker prvič niso naše talne prilike za to ugodne, drugič pa je možno te površine izkoristiti za druge bolj donosne pridelke.
 Julij večkrat neumljeno zamahne z ledenim bičem. Letos si je izbral za svojo žrtve Mavhinje in jim pobral dobro polovico vinskega pridelka ter močno oklestil koruzo.

NA DIVNJEM ZAPADU

strehe beneških palač in kupalet cerkva. Posebno ocarano je pa je pogled na razmetljivi Trst ponoči.
 Iz redkih virov, ki jih je moč najti o preteklosti Konkonele, vedo da so prišli naseljenci s priimkom Frluga. In od njih je dobila vas ime Frlugi. Ime Konkonele pa je dalo se mnogo mnogo pozneje. Takrat je bil vse tje do mesta je bilo gosto obdano. Divjadi in perjača je bilo tam obilno. Včasih je kak mestni plemič privedel lov in le takrat je postalo tam po gozdu živo. Po končanem lovu se je zseljenci so si morali najprej samostojno in zago izrežati prostor, za bivališče in svoje, ker je bila vsa zemlja last vladarja, ki jo je dajal v užitek ali fevd zaslužnim in zvestim plemičem, ki so imeli kolone, da so jim tisto zemljo obdelovali. In zato niso pobojje po žlebu ob potoku med Obeliskim hribovom in bilo čisto tja do Ljudskega vrta, ime Kolonija. A gozd je bil se leta 1944!
 Se dananes imajo Frlugovci svoje pastne po polovici proti St. Ivanu in pa na drugi strani, po pobočju proti Obelisku, kjer se pastne niso po žlebu kot stopnice vse do nove ceste, do Jeriča.
 Nekdo je bil pridelen na tej zemlji edino, na kar so se mogli zanesati. Bil je tista trdna opora, jamstvo, da se bodo do notvine za silo sprevleklo. A tisto je bilo zares samo za silo samo za silo življenje. Nic več. A za drugo potrebo, ki so bile vedno zaslužke druge Mesto je bilo, da se Frluge zelo dobi. Pa se Frlugovci takrat med gospodo. Zato so se razdelili v bližni doma. A tisto je bilo edino v ekvivalenčni kamionih. Kave «pri Dalmatin» «pri Patacin», «pri Ovi» «pri Pisančic», vse ukazani kruh frlugovskim družinam. Trd je bil ta kruh in kravo zaslužen, A to bilo drugo izhoda, raz-

Goriško-beneški dnevnik

Kaj bo storilo sedaj vodstvo Krščanske demokracije?

Rimske oblasti obljubile nova naročila potem pa dovolile zaporo OMFA v Trziču

Protestni resoluciji upravnega odbora goriškega občinskega sveta in Trgovinske zbornice - Poziv notranjih komisij CRDA vsem notranjim komisijam v Gorici, Trstu in Trziču

Zapora oddela OMFA v Trziču je posledica neizpolnitve obveznosti, ki jih je imela na dan 1. avgusta 1959. Zaradi tega je bilo potrebno izvesti zaporo, ki je bila izvedena v sodelovanju s policijskimi enotami. Vodstvo OMFA se je s tem odločilo, da bo v prihodnosti bolj skrbno spremljalo izpolnjevanje obveznosti, da bi se izognilo podobnim zaporam.

Menadna zapora oddelka OMFA v Trziču je posledica neizpolnitve obveznosti, ki jih je imela na dan 1. avgusta 1959. Zaradi tega je bilo potrebno izvesti zaporo, ki je bila izvedena v sodelovanju s policijskimi enotami. Vodstvo OMFA se je s tem odločilo, da bo v prihodnosti bolj skrbno spremljalo izpolnjevanje obveznosti, da bi se izognilo podobnim zaporam.

Protestni resoluciji upravnega odbora goriškega občinskega sveta in Trgovinske zbornice - Poziv notranjih komisij CRDA vsem notranjim komisijam v Gorici, Trstu in Trziču

Protestni resoluciji upravnega odbora goriškega občinskega sveta in Trgovinske zbornice - Poziv notranjih komisij CRDA vsem notranjim komisijam v Gorici, Trstu in Trziču

Skupen sestanek strank zaradi položaja v CRDA

Krščanske demokracije niso vabili!

Sinoči ob 18. uri so se na sedežu PSDI na Travniku v Gorici sestali predstavniki vseh političnih strank in skupnega nastopa in akcije, ki bo potrebna, da se prepreči kakršnokoli nadaljnji ukrep proti gospodarstvu naše pokrajine in da se predvsem doseže od strani rimskih oblasti preklic zapore oddelka OMFA v Trziču, s katero je nastalo vprašanje nadaljnje zaposlitve 1.000 delavcev.

Na sestanku niso povabili Krščanske demokracije, ker je znano, da je bila edina stranka, ki pred dogodnim časom ni hotela sprejeti povabila vseh političnih strank v goriško pokrajino, ki so upravičeno zahtevale skupen nastop proti nameram ravnateljstva CRDA, da se zmanjša proizvodnja v njenih oddelkih. Krščanska demokracija je takrat odklonila povabilo, upajoč, da bo lahko rešila težaven položaj, toda rešila ga je sama tako, da je opravila našo pokrajino v gospodarsko krizo iz katere bo izhod zelo težaven!

Urniki trgovin za veliki šmaren

Po sporočilu goriške trgovinske zbornice bodo imele trgovine za veliki šmaren sedaj takšne urnike: Petek 14. avgusta: vse trgovine bodo lahko zvečer odprete do poljubne ure. Pekarne in mlekarne bodo morale poskrbeti za zadostno količino blaga.

Naš dopust

Mesec avgust se smatra kot mesec počitnic, ko vse drvi k morju, na gore, v mirne košičke zelenih vasi. Mi pa se že od nekdaj borimo za kruh in vidimo, posebno zdaj, ko narava vabi človeka na odhiti, da gospodarje na zanimajo naša vprašanja. Stavke se vrstijo za stavkami, a nič ne pomaga. S kakšnim upanjem naj gledamo v prihodnost, ko so zaman vsaka prošnja, vsaka upravičena zahteva, vsaka najmanjša kretanja? Pred kratkim smo bili priča stavki pomorščakov, katerih sindikati so lahko za vglad osem drugim sindikatom. Toda po enomesečni stavki, potem ko so gospodarji izgubili na desetine milijard, so se pomorščaki povrnili na ladje z jalovim uspehom: deset odstotkov poiska na plačo. Še enkrat so zmagali tisti, ki so raje izgubili denar, kakor da bi ga dali svojim delavcem.

Obvestilo lastnikom prometnih vozil

Dodelitev dvojnih nakazil za bencina

Državno prvenstvo v plavanju

Tudi drugi dan v znamenju rekordov

Danes v Trstu

BASEBALL. Srečanje v polfinalu evropskega študentskega prvenstva med dvema moštva ameriških vojakov šli. Igrarica na Opčinah ob 15.30.

Kapetan Boratto še ni izven nevarnosti

Kot smo izvedeli, se zdravstveno stanje kapetana Boratta, ki je v četrti zvečer postal žrtev nenadne izbruhne jeze in verjetno nevarne nevroze, ni spremenilo. Se vedno je pod skrbnim nadzorom zdravnikov, ki so s hitro operacijo uspeli rešiti njegovo življenje, toda rana, ki jo je Boratto prizadel naboj iz orožniškega samokresa, je zelo huda. Kot smo že pisali mu je predrla peča, šla mimo pljuč in goltnice zopet ven. Ostala dva strela nista zadela povelnika orožnikov v vojašnici Nazario Sauto na takšna mesta, da bi lahko spravila njegovo življenje v nevarnost, vendar če bi Boratto zadelo vseh 8 strel, ki jih je Zantorello izstrelil, bi bil očitno gotovo že mrtev.

Včeraj otvoritev nove Delavske zadrge v Štandreu

Včeraj dopoldne so v Štandreju, v ul. del Carso otvorili novo trgovino z jestvili.

Prvega oktobra otvoritev nove kavarne v Novi Gorici

Turistična zveza iz Nove Gorice sporoča, da bo 1. oktobra otvoritev nove kavarne in restavracije s skupno kapaciteto 180 v kavarni in 200 sedežev v restavraciji. Poslopje kavarne je že dograjeno in stoji naproti bivše opkarnice v Novi Gorici. Poslopje razpolaga tudi s sodobno točilnico in sobami za igre. V celoti je urejeno po najnovjših doganjih gostinstva in razpolaga zlasti s vso ustrežno mehanizacijo. Otvoritev bo 1. oktobra dopoldne.

Globe mestnih stražnikov v juliju

Največ prekrškov pravilnika mestne policije iz cestnega pravilnika.

Huda nesreča motociklista iz Trziča

V bolnišnico Brigata Pavla so včeraj ob 2.30 zjutraj sprejeli 42-letnega Alberta Leghissa iz Trziča. Ul. G. Bosco 23. Mož, ki se je peljal na vespi proti domu je v bližini zagrajskega mostu padel in se hudo ranil po obrazu. Z rešitvami avtomobilskega križa so ga prepeljali v bolnišnico, kjer mu je zdravnik ugotovil globoke rane po glavi in obrazu ter zlom desnega ramena. Leghissa se bo moral zdraviti v bolnišnici 20 dni.

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 1. do 8. avgusta rodilo 17 otrok, umrlo so tri osebe, otkice je bilo 10, porok pa 4.

IZLET SOVODENJEC V SLOVENIJO

Program izleta, ki ga organizirajo Sovodenci 15. in 16. avgusta na Bled in ostale kraje v Slovenije je naslednji: 15. avgusta odhod iz Sovodnja ob 5. uri zjutraj. Ob 8.30 obisk postopne jame nato odhod v Ljubljano. 16. avgusta zjutraj obisk Kranja, zvečer povratek v Ljubljano, nato v Gorico in Sovodnje. Vpisovanje je zaključeno!

Zena našega sodrudiča Izidorja Predana A. delje Rukin je povila krepkega sinčka Vladimira. Srečnina staršema čestitamo, mlademu Vladimiru pa želimo o-bilno srečo na njegovi življenjski poti.

Kino v Gorici

CORSO, 15.00: «Sedma Simbado potovanja». C. Grant, v barvah, sinemascope. VITTORIA, 15.00: «Plavaloska in serifa». K. Moore, J. Mansfield, sinemascope in v barvah.

SPORT

Svetovno kolesarsko prvenstvo

Gasparella in Gaiardoni ter Maspes v polfinalu

AMSTERDAM, 8. - Na olimpijskem dirkališču v Amsterdamu se je danes dopoldne ob 9. uri začelo svetovno kolesarsko prvenstvo v dirkališnih disciplinah. Vreme je bilo zelo ugodno, gledalcev pa samo okrog 1200.

Najprej so bile na vrsti ločilne hitrostne vožnje diletantov. Zmagovalci devetih skupin (vsaka je štela po 4 kolesarje) so se direktno uvrstili v osmino finala, ostali pa so vozili se repesaze.

Hitrostna vožnja diletantov: V osmino finala hitrostne vožnje diletantov so se tako uvrstili: Zmagovalci izločilnih skupin: Gasparella (It.) 11'9", Gaiardoni (It.) 12'3", Leonov (Sv.) 12'3", Rechsteiner (Sv.) 12'7", Bartels (Avstral.) 12'3", Gruchet (Fr.) 12'3", Barton (Vb.) 12'3", Sterck (Belg.) 12'3", Jensen (Dan.) 12'4", Paul (Niz.) 12'3". Vsi ostali, med njimi tudi Italijan Bianchetto, so dokončno izločeni.

Od Italijanov so izpadli Sacchi, Pesenti, Testa, Valotto in Bianchetto

12'3", Binch (Vb.) 12'3", Geritsen (Niz.) 12'4". Zmagovalci repesaze: Brackey (Zah. Nem.) 12'4", De Graaf (Niz.) 11'9", Lewandowski (Zah. Nem.) 11'9", Melby (Dan.) 11'8", Johansson (Dan.) 12'3", Sterck (Belg.) 12'3", Vergeškin (Sv.) 12'4", Jensen (Dan.) 12'4", Paul (Niz.) 12'3". Vsi ostali, med njimi tudi Italijan Bianchetto, so dokončno izločeni.

Osmina finala: V četrtfinalu so se uvrstili zmagovalci skupin:

Gasparella (It.) 12'1", Gaiardoni (It.) 12'1", Melby (Dan.) 12'3", Rechsteiner (Sv.) 12'3", Binch (Vb.) 12'2", Sterck (Belg.) 12'3", po naknadnih repesazih pa je Vergeškin (Sv.) 12'2" in Gruchet (Fr.) 12'6".

Druga vožnja: Gasparella (It.) 12'2", Gaiardoni (It.) 12'2", Sterck (Belg.) 12'3", Rechsteiner (Sv.) 12'7", Bartels (Avstral.) 12'3", Gruchet (Fr.) 12'3", Barton (Vb.) 12'3", Sterck (Belg.) 12'3".

Druga vožnja: Gasparella (It.) 11'6", Maspes (It.) 11'5", Dehakker (Belg.) 13", Derksen (Niz.) 12", Von Buren (Sv.) 11'9", Takano (Jap.) 12", Pesenti (It.) 12'5", Sacchi (It.) 12'4", Plattner (Sv.) 11'8".

Državno prvenstvo v plavanju

Tudi drugi dan v znamenju rekordov

Schollmeier (Can. Napoli) - nov absolutni rekord na 100 m hrbtno

GENOVA, 8. - V nadaljevanju absolutnega državnega prvenstva v plavanju, so bila danes na programu izločilna in finalna tekmovalnja na 400 m prosto za moške, na 400 m prosto za ženske, na 100 m hrbtno za moške, na 100 m hrbtno za ženske in v štafeti 4x200 m prosto za moške. Tu di bilena druga dneva je zelo pozitivna, saj je bil dosežen en nov absolutni državni rekord, en rekord prvenstev in en mladinski rekord, izven prvenstva pa je Bolzoni postal prvi še nov juniorski rekord na 100 m metuljček s časom 1'11"7".

Danes v Trstu

BASEBALL. Srečanje v polfinalu evropskega študentskega prvenstva med dvema moštva ameriških vojakov šli. Igrarica na Opčinah ob 15.30.

Chiodini zmagal v Chignolo PO

CHIGNOLO PO, 8. - Clan italijanske diletantske reprezentance za svetovno prvenstvo - Pietro Chiodini - je zmagal v dirki za veliki naravno Bianchi v Chignolo PO, 166 km dolgo progo (20 krogov po 8,3 km na uro. S časom zmagovalca je prispelo na cilj s okrog 30 kolesarjev, med katerimi reprezentant - Pifferi in Tonucci ter rezervi Milesi in Cerbini.

Italija - Jugoslavija 15:7 v skokih v vodo po 1. dnevu

Tako v ženski kot v moški konkurenci vodijo Italijani

ZAGREB, 8. - Danes se je v Zagrebu pričelo dvodnevno tekmovalje v skokih v vodo med Italijo in Jugoslavijo. Po prvem dnevu vodi Italija s 157. V ženski konkurenciji je bila Italijanka Crant praktično brez konkurence, v moški konkurenciji pa sta zavzela prvi mesti Italijana Pajella in Giovarcio, katerima pa je bil Jugoslovijan Kralj precej enakovreden.

Nov ženski rekord na 110 y metuljček

Rezultati: 110 m ovire: Kovacs 1'10 m, Kovacs 1'12 m, Krogla: Tomasić 14.42, Skok v višino: Majetan 1.95, 400 m: Kovacs 51'0, 1500 m: Radovanović 4'09'9, Kupje: Lončar 55.74, Trostrok: Puc 13.63. Tekmovalje se bo nadaljevalo jutri.

Nov ženski rekord na 110 y metuljček

EAST LANSING (Michigan), 8. - Ameriška plavalnica Nancy Ramey je s časom 1'08"9 dosegla novi rekord na 110 yrdov metuljček. Prejšnji rekord je imela Becky Collins (ZDA) s časom 1'11"2. Ramey je dosegla ta čas v kvalifikacijskem tekmovalju za sestavo ameriškega moštva za panameriške igre.

Rezultati: 110 m ovire: Kovacs 1'10 m, Kovacs 1'12 m, Krogla: Tomasić 14.42, Skok v višino: Majetan 1.95, 400 m: Kovacs 51'0, 1500 m: Radovanović 4'09'9, Kupje: Lončar 55.74, Trostrok: Puc 13.63. Tekmovalje se bo nadaljevalo jutri.

Rezultati: 110 m ovire: Kovacs 1'10 m, Kovacs 1'12 m, Krogla: Tomasić 14.42, Skok v višino: Majetan 1.95, 400 m: Kovacs 51'0, 1500 m: Radovanović 4'09'9, Kupje: Lončar 55.74, Trostrok: Puc 13.63. Tekmovalje se bo nadaljevalo jutri.

EDGAR WALLACE: ZAGONETNA ZAPONKA

«In zlagali bi se, če je osorno odvrnil Carver. «Da, zlagal bi se. Ponavljam vam pa, gospod nadzornik, pol do Wellington Brown z menoj ono soboto od enih Carver ga je nepremično motril. «Slabo kakor navadno. «Ne, to je bila edina neskladnost na njem: kajti najsi je tako slabo obleden, ni nikoli pozabil rokavice, tu-...»

po mamilih in njegova telesna in moralna beda mu je iztrgala iz ust zaničljiv: «Brrr! Usedel se je na postelji, si pogladi brado in vdahnil zrak, ki je prihajal od odprtega okna. Ko je prišel stari Kitajec s pripravljeno pipo in s steklenico z viskijem, je Wellington napravil samo dva majhna požirka ostre pišave. «Pipo lahko kadiš ti,» je rekel starcu. «Če se zjutraj pokadi pipa, napravi sonce bolj bleščeče,» je vabil Yo Len Fo. «Taka pipa privabi samo zvezde,» je odgovoril Brown. «Če vase blagorodje želi, vam bom prinesel zajtrk. «Ne. Kateri dan je danes po evropskem koledarju? «Ne poznam evropskega koledarja za dneve,» je odgovoril Yo Len Fo. «Če vase blagorodje blagovolji ostati še nekoliko v mojem siromahnem stanovanju...» «Moje blagorodje ne blagovolji ostati v njem niti eno minuto več,» ga je mirno prekinil Wellington. «Kje je Yeh Ling?» «Tako pošljem ponj,» je rekel Kitajec z velikim upanjem. «Pusti ga, kjer je!» je zagodrnjal Brown. Nadel si je suknjico in čevlje in je odšel na cesto. Čutil je, da je zelo slab, toda morala je bila odlična. Na koncu ulice je obstal v negotovosti, nato pa je krenil na levo. Ne da bi vedel, se je ognil nevarnosti, da pade nadzorniku Carverju v roke, ki je pravkar bil na obisku pri Yeh Ling-u v njegovi restavraciji. «Pri zlati strehi.» Brown je uporabljal dan na zelo preprost način. Sel je v javni vrst, se usedel na klopi in je ostal tam ure in ure. Sonce je žgalo po njem, on pa je zdehal. Pozno popoldne je nameril korake proti vrtni utici in si je kupil dva napolnjena kruhka, ker je začutil lakoto. Sele ko so priglali svetilke, se je premaknil in je začel hoditi po stezah. Nenadoma je zagledal moškega, ki je hodil v smeri in je na pol zapri veke kakor kratkovidni. «Hej!» je na ves glas zavpil. «Cemu bežite? Zelo dobro vas poznam. Kaj sva se spoznala? Morda na Kitajščini? «Meni pravite?» je odgovoril nagovorjeni. «Bojim se, da se motite. Jaz vas nisem nikoli videl.»

«Ne, ne, sem dober poznavalec obrazov,» je vztrajal Brown. «Imenujem se Wellington Brown. Vam to ničesar ne pove? «Oh, res! Sedaj se zelo dobro spominim,» je vzkliznil drogi, ki se mu je razjasnil ves obraz. Vzel je tujač po roku in skupaj sta šla čez vrtno gredečo. V tem času se je pripravljala, da zapusti zatehel londonski znak, neka druga oseba, ki je bila zapletena v Trasmerejev umor. Walter Felling je odšel iz skrivališča pri polnem izdruvanju, prišel na pristaniški pomol in je brez strahu prestal dnevanje komisarja na krovu ladje «Arak», ki se je odpravljala na pot proti Južni Africi. Sprejeli so ga za strežavnika. Njegove težave in muke so šle h koncu. Ko je padla noč, se je vrnil v pristanišče s svojo prtljago in stopil po stopnicah na krov. Bil je nujen in brez znamenja strahu, ki mu je en mesec trgal drobovje. Stopil je navzdol proti pisarni iadnjega komisarja, potrkal in vstopil. «Sem John Williams, gospod načelnik,» je rekel. «Prihajam, da prevzamem službo strežavnika...» Nehal je govoriti. Za njim se je pojavila visoka Carverjeva postava. Walter Felling se ni upiral. Preveč je bil izkušen, da ne bi vedel, da poskus bega samo se poslabša njegov položaj. Pomočel je policijskemu nadzorniku zapeljati in izjavil: «Kar zaprite me, gospod nadzorniku! Zagotavljam vam pa, da nimam nobenega opravka z umorom Trasmerejeve. «Kar mi na tebi ugaja, Felling,» je odvrnil Carver. «Je tvoja originalnost.» Frank je bil pri aretaciji navzoč. Ko so Fellinga naložili na policijski zaprt avtomobil in ga odvedli, se je poročevalac obrnil h Carverju: «Mislite, da ste ga zares prijeli? «Koga? Walterja Fellinga?» je odvrnil policijski nadzornik začuden. «Da, seveda, ga vendar dobro poznam.» «Jaz sem hotel govoriti o morilcu,» je povzel Frank. «Hm, to je pa druga zadeva,» je vzkliznil Carver. «Walter Felling je nedolžen, kar se tiče Trasmerejevega umora, vendar bo potil krvavi pot, da bo to dokazal. Glede tega lahko prinesete vest o njegovem prijehu v časopisu, Frank, pač

pa brez podrobnosti. Pozneje se pripelje k meni in mislim, da bom takrat že imel pripravljeno izjavo, ki jo bo dal naš mladi mož.» Ko je prišel Frank proti pločni v Scotland Yard, je Walter se podpisal svojo izjavo, ki se je takole glasila: «Imenujem se Walter Felling, včasih pa si dam ime Walters ali Mac Carry. Trkrat sem se v kaznovan zaradi tatvine. V vojni sem storil svojo dolžnost in sem prejel tudi povelje. Nekoliko časa je od tega, ko me je nekdo obvestil, da išče akopiški milijonar Lucius Trasmere strežavnika. Predstavil sem se v Spring House s porazjenimi odhodnimi spričevali; prosil sem za skromno plačo in Trasmere me je sprejel v službo. V Spring House je že bila zakonska dvojica po imenu Green. On je opravljal službo hišnika, njegova žena pa je bila kuharica. Ko sem sprejel službo pri gospodu Trasmereju, je bil moj namen najti ugodno prilžnost, da se polastim kakor tepe vsotice. Takoj v začetku sem spoznal, da bo moj načrt težaven glede na nacine življenja, ki so bili v rabi v Spring House. Posrečilo se mi je kljub temu ukrasti zlato uro in nekoliko srebrnih svenčnikov. Že sem jo ratalil popihati, ko je gospod Trasmere opazil da nosi Green jedi svaku. Takoj je oba odstopil. Opazil je tudi, pred njunim odhodom, da mi manjkajo ukradeni predmeti in je hotel preiskati njune kovčke. Zal mi je bilo za Greenova, vendar nisem spregovoril. Po odhodu Greenovih sem moral opravljati delo hišnika in strežnika in tako sem odkril, da Trasmere skriva dragocenosti v kletnem prostoru. Prisegam, da nisem bil nikoli tam spodaj, pa če sem odkril to nekoč, ko je gospod prejel skoz vrata blizu kamina in sem jaz čistil prah v dnevnici slišal sem se, kako bi lahko za hip pogledal v klet, ko se je nekoga dne priložilo mojemu gospodarju, med tem ko se je bril. Tedaj sem videl ključ, ki ga je nosil okoli vratu. V bližini je bil kos mila in takoj sem vzel odtis ključa. S tem sem začel izdelovati dvojnik, ki ga nisem nikoli končal. To je vse, kar vem o tej kletni sobi. (Nadaljevanje sledi)

